№ 2881
შაბათი,
6 აგვისტო.

ცნობის ფურცელი

№ 2881
შაბათი,
6 აგვისტო.

[illegible]—6კ. „თვეში უდამატებოთ—50 კ. დამატებით—75 კ.; ნომერი—3კ., დამატებით—5 კ. განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით. პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5კ. ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „ცნობის ფურც." რედაქციის კონტორაში ვანქის ქუჩაზე, № 27. განცხადებანი რუსეთიდან და საზღვარ-გარეთიდან მიიღება ლ. და გ. მეტცლისა და კომპ. განცხადებათა კანტორებში მოსკოვსა და პეტერბურგში.

ყოველ-დღიური გამოცემა
1896—1905

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათამდე.—დაუბეჭდავს მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია არ ინახავს, ხოლო ვრცელი წერილები ინახება ერთის თვის განმავლობაში.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели"-„Моамбе". ტელეფონი № 37.

ყოველ-დღიური გაზეთი „ცნობის ფურცელი" ადგილობრივ და გაგზავნით ღირს: 1 წლით 6 მან., 11 თვით 5 მან. 75 კაპ. 10 თვით 5 მან. 20 კაპ., 9 თვით 5 მან., 8 თვით 4 მან. 50 კაპ., 7 თვით 4 მან. 6 თვით 3 მან. 50 კ., 5 თვით 3 მან., 4 თვით 2 მ. 60 კ., 3 თვით 2 მან., 2 თვით 1 მ. 50 კ. ხელის მოწერა მიიღება ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან. გაზეთის გაწერა ერთ თვეზე ნაკლებ არ შეიძლება და არა მეტი წლის ბოლომდის.

ხელის მომწერთ, რომელთაც ჰსურთ რაიმე ცნობა მიიღონ კანტორიდან ხელის მოწერის შესახებ ამ ფურცლის გზავნიან რედაქციაში, ან ადრესს იცვლიან, „ცნობის-ფურცლის" კანტორა უმორჩილესად სთხოვთ მათ გამოუგზავნონ ბანდეროლი ან მოაწერონ ის ნომერი, რომელიც ადრესზეა დაბეჭდილი.

როცა ვინმე იწერება ადრესის გამოცვლას, მასთანვე ძველი ადრესი და გამოსაცვლელი 40 კაპ. უნდა გამოგზავნოს რედაქციას. ადრესის გამოსაცვლელი 40 კაპ. შეიძლება ფოსტის მარკებათ გამოგზავნოს.

ცალკე ნომერი გაზეთისა ყოველგან ღირს 3 კაპ. ხურათებიანის დამატებით—5 კაპ.

4 აგვისტოს, ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა

ნატალია დავითის ასული გარგარეთლისა,

რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ გარდაცვალებულის ძმა **გედევანი** და ძმისწულები **ნიკოლოზ** და სხვანი **ხაბლიშვილები**. გასვენება დანიშნულია კვირას, 7 აგვისტოს, დილის რვა-ნახევარ საათზე, კუკიის წმ. ნიკოლოზის ეკკლესიაში. პირველ თუმანოვის ქუჩიდან, კაზაკოვის სახლი, № 13. პანაშვიდი ყოველ დღე.

4 აგვისტოს სოფელ ახალქალაქში მძიმე და ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა პაჟი

თავ. დავით როსტომის ძე წერეთელი,

რასაც დიდის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ განსვენებულის დედ-მამა. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. (1—6.—1)

იმის უწმინდესობის სრულიად სომეხთა კათალიკოსის

კანცელარია აცხადებს, რომ კვირას, 7 აგვისტოს შუადღის 12 საათზე, ვანქის ტაძარში გადახდილ იქნება სამადლობელი პარაკლისი **უმაღლესის** ბრძანებით 1-ლ აგვისტოს გამოცემულ მეფის მოწყალებისათვის სომხის ეკლესისა და სომხის ხალხის მიმართ.

წელიწადი **სანატორიუმი** მეორე

4400 ფუტის სიმაღლე
საზაფხულო სამყოფი
15 ივნისიდან 31 მარიამობისთვემდე.

ექიმის ვახტანგ დ. ღამბაშიძისა

პატარა-ცემში, ბაკურიანის რკინის გზაზედ.

მიიღებიან ქალ-ვაჟნი 8—16 წლამდე: სისხლნაკლებნი, დასუსტებულნი, მოქანცულნი, ნაავადმყოფარნი, მადა-დაკარგულნი, ჭაობის ციებით შეპყრობილნი და საერთოთ ვისაც ესაჭიროება მოღონიერება.

მდებარეობა განსაკუთრებით ბუნებრივი და ჰიგიენური: მთის ჰაერი, ფიჭვნარი, დასვენება, უხვი საზრდო, გასართობი და სამკურნალო ვარჯიშობა, წყლით ექიმობა შეფარდებული თითოეულ ბავშვის აგებულობასთან.

დაწვრილებით ცნობების შეტყობა შეიძლება წერილობით ბორჯომის სანატორია ექიმ ვ. ღამბაშიძესთან. (0—15).

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების

გამგეობა აცხადებს, რომ იგი ნიშნავს

ორს პრემიას

200 მან. და 100 მან.

ქართულ დრამატიულ ნაწარმოებთა დასაჯილდოვებლად. პრემიის პირობები შემდეგია:

1. საპრემიოდ წარდგენილი პიესა უნდა იყოს ორიგინალი, დაუსტამბავი და სცენაზე დაუდგმელი;
2. პიესა უნდა შეიცავდეს სამ მოქმედებაზე არა ნაკლებს.
3. პიესა უნდა გამოიგზავნოს „ქართულ დრამატიული საზოგადოების" გამგეობის სახელზე რაიმე დევიზის ზედ-წარწერით; პიესასთან ერთად უნდა წარმოდგენილი იყოს დაბეჭდილი კონვერტი, სადაც აღინიშნება ავტორის ვინაობა და ადრესი.

შენიშვნა. კონვერტი გაიხსნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პიესა ცნობილ იქმნება ჯილდოს ღირსად.

4. პიესის საპრემიოდ წარმოდგენის ვადა დანიშნულია არა უგვიანეს პირველ იანვრისა 1906 წ.
5. დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას ორის წლის განმავლობაში განსაკუთრებული უფლება აქვს პრემიით დაჯილდოვებულ პიესის წარმოდგენისა სცენაზე.
6. დაჯილდოვებულის პიესის ავტორს მიეცემა ჰონორარად თითოეულ წარმოდგენის მთელის შემოსავლის 5 პროცენტი.
7. შედეგი პიესების კონკურსისა გაზეთებში იქნება გამოცხადებული. (5—უ.—3)

გურია-სამეგრელოს საეპარქიო სანთლის ქარხნის სარევიზიო კომისსია ამით აცხადებს, რომ თავისუფალია ადგილი **სანთლის ქარხნის** (არსებობს ქ. ფოთში) **გამგისა.** გამგე უნდა **იყოს** სამღვდელო პირი, თავისუფალი სხვა ყოველსავე თანამდებობისაგან და უნდა წარმოადგინოს გირაოდ, ფულად ანუ ჯეროვანი გირავნობის მოწმობა, არა ნაკლებ 2,000 მანეთისა. ჯამაგირი იქნება 800 მანეთი წელიწადში.

თხოვნები ამა ადგილზედ დანიშვნის შესახებ მსურველთ უნდა გამოუგზავნონ სარევიზიო კომისსიას, მისის თავმჯდომარის კეთილ-მოწესე მღვდლის არისტარხოს კალანდარიშვილის სახელზედ, დ. ახალ-სენაკში, არა უგვიანეს 20 ამა აგვისტოისა. (3—6.—3)

ტფილისის სათავად-აზნაურო კერძო გიმნაზიის საპედაგოგიო საბჭო ამით აცხადებს, რომ განმეორებითი და მისაღები ეგზამენები დაიწყება 26 აგვისტოს. სწავლა 5 სექტემბერს დაიწყება. თავისუფალი ადგილი არის მხოლოდ გიმნაზიის პირველ განყოფილებაში. (6. 3—3)

საპედაგოგიო საბჭო

ტფილისის მიხეილის სახელობის სახელოსნო სასწავლებლისა

ამით აცხადებს, რომ, ქალაქის გამგეობის 1905 წლის 12 მაისის დადგენილების თანახმად, მდგომარე წელს მოსწავლეთა მიღების დროს უპირატესობა მიეცემა ქალაქ ტფილისში დაბადებულთ, თუ დედ-მამა წარმოადგენს საბუთის ქაღალდს ამისას, რომ ისინი ტფილისის საოჯახო სიებში არიან შეტანილნი. ამას გარდა ვისაც სასწავლებელში შესვლა ჰსურს, უნდა წარმოადგინოს: დაბადება-მონათვლის მოწმობა, ყვავილის აცრის მოწმობა და იმის მოწმობა, თუ რა სწავლა აქვს მიღებული. (6—5)

გაიღო რესტორანი ბაღით

„კავკაზი"

(მეორე სახლი ფუნიკულერიდან)
მ. დავითის გორაზე, გრილათ მოწყობილი კაბინეტებით.

მზადდება ევროპიული და აზიური სადილი.
ორი კერძი, 1 რუმკა არაყი ან ღვინო . . 50 კ.
სამი კერძი, არყით ან ღვინით . . . . 75 კ.
ოთხი კერძი ½ ბ. ღვინით ან რუმკა არყით 1 მ.
ფასი სადილისა—12 საათიდან 5-მდე. მიიღება ყოველგვარი ზაკაზი.

ყოველ დღე საღამოს 4 საათიდან 11 საათამდის უკრავს მუზიკა მეორე კავკ. მსროლელთა ბრიგადის ა. ორკესტრის მმართველი კარელ ლემი.
რესტორანის პატრონი ტ. ი. ფარჯანაძე. (15—244—12).

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების

გამგეობა ამით საყოველთაოდ აცხადებს, რომ მას მიეცა „**ღალატის**" ავტორისაგან და აგრეთვე მის მთარგმნელებისაგან (გ. ყიფშიძე და კ. მესხი) განსაკუთრებული უფლება ამ პიესის სცენაზე წარმოდგენისა. ამიტომ დრამ. საზ. გამგ. ნება დაურთველად მის წარმოდგენა სხვა ვისგანმე აკრძალულია. (3—უ.—2)

სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებლის მთავრობა

ამით აცხადებს, რომ, თანახმად უმაღლეს სასულიერო მთავრობის განკარგულებისა, **განმეორებითი დაგვიანებული ეგზამენები** ამ სასწავლებლის მოწაფეებისა დანიშნულია: 16—17 აგვისტოს—IV კლასისა, 18—III კლ., 19—20 II კლასისა, 22—23 I კლასისა, 24—მოსამზადებელ კლასებში. გამოცდა იქნება იმ პროგრამმით, რომელიც გავლილი ჰქონდათ მოწაფეებს 16 მარტამდის (სწავლის შეწყვეტამდის). მისაღები ეგზამენები დანიშნულია 25, 26, და 27 აგვისტოს, სწავლა დაიწყება 1 სექტემბერს. (3—6.—1)

იყიდება როიალი 50 მანეთად, ადრესი: რუსტოვის ქ. № 8, სახ. ლისიცინისა. (5—135—2)

რუსეთ-იაპონიის ომი

დეპეშები

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან"
4 აგვისტო

პორტ-სმუტი, 3 აგვისტო („ტაიმსი"). გუშინდელ სხდომის დროს შიში დაიბადა მანჯურიის რკინის გზის საკითხის განხილვის შესახებ. თუმცა უთანხმოება არ იყო ისეთი სამნიშვნელო, მაგრამ საკითხმა ჯიუტობა გამოიწვია ორივე მხრივ. რუსების რწმუნებულების სიტყვით, იგინი არას გზით არ დაუთმობენ სახალინს.

პორტ-სმუტი, 3 აგვისტო. ნაშუადღევის სხდომა მოანდომებს ჩინეთის აღმოსავლეთის გზის საკითხზე თათბირს. ზოგიერთ დაბრკოლებათა უკუ გდების შემდეგ, შეთანხმება მოხდა. მეშვიდე მუხლის შემდეგ შეუდგნენ მერვე მუხლის განხილვას, რომელიც სადგურ მანჯურიასა და პოგრანიჩნაიას შორის გაყვანილ რკინის გზას შეეხება. ამ მუხლზე ფიცხლავ შეთანხმდნენ. როცა ვიტტე სხდომის დარბაზს სტოვებდა, სურვილი განაცხადა, რომ ხვალ კიდევ ორს მუხლზე შევთანხმდებითო. სატომ ოფიციალურად განაცხადა, რომ მეშვიდე მუხლის შესახებ შეთანხმება მოხდა, გადაიდვა მხოლოდ ერთი პუნქტიო. მერვე მუხლის ძალით რუსეთს რჩება ჩინეთის რკინის გზის ნაწილი ხარბინ-ვლადივოსტოკამდე.

ტოკიო, 4 აგვისტო. ვლადივოსტოკში დასრულდა საგერი მუშაობა და, როგორც სჩანს, ჩინებულადაცაა შესრულებული. იაპონიის გემები არ აძლევენ საშუალებას ნაპირ-ნაპირ კონტრაბანდის ზიდვისას. მანჯურიის ჯარები იძულებული არიან მხოლოდ რუსეთიდან მიიღონ საზრდო და სურსათი.

გოძიადანი, 4 აგვისტო. იაპონელების ორი ნაღმოსანი 3 აგვისტოს მთელს დღეს ესროდა ლაზარევსკის პოსტს. მაგრამ დესანტის გადმოსხმა ვერ მოახერხეს, წავიდნენ ჩრდილოეთისკენ და დაურეს კონცხთან გამოჩნდნენ. ლინევიჩმა ბრძანება გასცა, თავგამოდებით იმუშაონ ჯარების ომში შეძენილ უკანასკნელ პლანზე მოსამზადებლად და განსაკუთრებული ყურადღება ახალგაზრდა და სოლდათებს მიაქციონ.

ბერლინი, 4 აგვისტო. გაზეთების სიტყვით, შორეულ აღმოსავლეთის საქმეებში დაინტერესებულ სახელმწიფოებს სურთ, იცოდნენ, როგორ მიდის კონფერენციის საქმე. დიპლომატიურ წრეებში ამბობენ, სახელმწიფოებს განზრახვა აქვთ გავლენა იქონიონ ზავის სასარგებლოდაო.

პორტ-სმუტი, 4 აგვისტო. რწმუნებულთა თათბირი დაიწყო დილის 9 ს. 50 წ. მეცხრე მუხლის განხილვით; ორივე მხარე ძლიერ ჯიუტობდა და არც ერთმა არ გადაუხვია თავის შეხედულებას. შემდეგ სხდომაზე შემდეგის მუხლების განხილვას შეუდგებიან.

სიტიაზა, 4 აგვისტო. იაპონელები სიბეჯითეს იჩენენ ხუნცზიანის ხეობაში და ზვერავენ ჩვენს სადგომ ადგილებს ლიაფანგოუს უღელ-ტეხილისაკენ. ხუნხუზების მოქმედება განსაკუთრებით მარცხენა ფრთაზე ეტყობა, საცა ისინი უფრო თამამად მუშაობენ, ეცემიან პოსტებს და სხვა.

კანეია, 4 აგვისტო. სერიოზული შეტაკება მოხდა აჯანყებულთა და რუსებს შორის სოფ. ატსიკოპულოში. აჯანყებულთ დაიხიეს უკან. მოკლულია ხუთი რუსი.

ნიჟნი ნოვგოროდი. გაჩაღებული იარმუკობაა.

სუზა. სოფ. დარიინოში 97 შენობა დაიწვა.

პეტერბურგი. უმაღლესის ბრძანებით სამსახურიდან იქმნენ დათხოვნილი შავის ზღვის ფლოტის დივიზიის ვიცე-ადმირალი კრიგერი, ამავე დივიზიის უმცროსი ფლაგმანი კონტრ-ადმირალი ვიშნევსკი, „გიორგი პობედონოსეც"-ის კამანდირი გუზევიჩი და „პრუტ"-ის კამანდირი ბარანოვსკი, ოთხივე მუნდირებითა და პენსიით.

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან"
4 აგვისტო

მოჯი, 2 აგვისტო. რუსების უმთავრესი ძალები კორეაში მოგროვილია ხერიონგთან, საცა აგებულია ფორტები და სხვა სიმაგრეები. რუსები იაპონელების წინ-გალაშქრების მოლოდინში არიან, რაც [illegible] შეიძლება დიდხანს გაგრძელდეს. როგორც იუწყებიან, სიმაგრეების აღება არ შეიძლება ერთს წელზე ადრე. ხერიონგთან რუსებს 2 ათასი შეომარი უყენიათ.—არმიის ჩრდილოეთ ფრონტიდან დაბრუნებული ოფიცრები ამბობენ, რუსებმა გაათავეს ვლადივოსტოკის სიმაგრეების შენება და ჩინებულად შესრულებულიც სჩანსო. ციხეში გაიგზავნა აუარებელი მაშველი ჯარი.

პორტ-სმუტი, 4 აგვისტო. რწმუნებულნი შეთანხმდნენ მეშვიდე და მერვე მუხლებზე, რომელნიც ჩინეთის აღმოსავლეთის რკინის გზის მფლობელობასა და მაზე კონტროლის გაწესრიგებას შეეხებიან. იაპონიის ხელში გადადის გზის კანტროლი პორტ-არტურიდან მოკიდებული იმ პუნქტამდე, რომელიც 10 მილის მანძილზეა ხარბინიდან. რუსეთს ეძლევა საკონტროლოდ გზა ხარბინიდან ვლადივოსტოკამდე. გუშინ ვიტტემ სთქვა: „ხვალ, ხუთშაბათს, შევუდგებით ნეიტრალურ პორტებში მდგომ გემების დათმობისა და კონტრიბუციის გადახდის საკითხის განხილვასო". ამ დღეს ორივე მხარე სრულიად წინააღმდეგ აზრებს გამოსთქმენ. „ნიუ-იორკ ტრიბუნ"-ის საგანგებო კორესპონდენტის სიტყვით, გუშინ რუსებმა ცოტაოდენი დაუთმეს იაპონელებს და ამით თავიდან აიშორეს კრიზისი. მდგომარეობა გაუმჯობესდა. ხმები დადის, რომ იაპონია უკანასკნელ ხანს ძლიერ დაუთმობს რუსებსო. ვიტტემ შემდეგი უთხრა „ნიუ-იორკ-ჰერალდ"-ის წარმომადგენელს: „7 მუხლის განხილვის დროს დავუთმე იაპონელებს, განვიხილეთ სულ 8 მუხლი. ვერც ერთი რუსის სახელმწიფო მოღვაწე ვერ გაბედავდა იმის ქნას, რაც მე ვქენი, ვიკისრე რა პასუხისგებაო".

ნიუ-იორკი, 3 აგვისტო. „ტრიბუნა" ამბობს, კომურას ბრძანება მოუვიდა, ყოველ შემთხვევაში ჩამოაგდეთ ზავი, ვინაიდან ვიტტეს ისეთი ინსტრუქცია აქვს, რომ 9 აგვისტოს იგი შინ უნდა გაბრუნდესო. „უორლდ"-ი, რომელსაც დღემდე ოპტიმისტობა ეტყობოდა, ამბობს, რომ ზავი არ ჩამოვარდება და ომი გაგრძელდებაო. პორტსმუტიდან მოსულ ცნობებს ყველას პესიმისტური ხასიათი აქვს. ხმები დადის, რომ ვიტტე, ალბად, უკან გაბრუნდებაო.

პარიჟი, 4 აგვისტო. „მატენ"-ის პორტსმუტის კორესპონდენტი ამბობს, „რწმუნებულთ ყოველივე იმედი დაჰკარგეს კონფერენციის საკეთილოდ დაბოლოვებაზე".

პეტერბურგი. თ. კაკუჩოვი დაპატიმრებულ იქნა ჰაუპტვახტზე ალექსანდრე მესამის პორტის კამანდირის ბრძანების შეუსრულებლობისთვის, გაფრთხილებთ მეორე რანგის კაპიტან თ. კაკუჩოვს, რომ თუ მან კიდევ განაგრძო სამსახურში გულ-აგდებულად ქცევა, იგი დაუყოვნებლივ იქნება დათხოვნილი. ჩემის აზრით, ფლოტის თვითეული ოფიცერი კარგად უნდა გრძნობდეს თანამედროვე მდგომარეობას და დაუღალავად უნდა მუშაობდეს წესიერებისა და დისციპლინის განსამტკიცებლად, არ უნდა გაურბოდეს სამსახურს, მეტადრე კამანდების აღზრდის საქმეში. მოვალედ ვრაცხ ჩემს თავს, მივუთითო ალექსანდრე მესამის პორტის კამანდირ ირეცკის, რომ მის ხელთ არის შეიარაღებული ძალა და შეუძლიან იხმაროს, როგორც-კი საჭიროება მოითხოვს. მთავრობის უმოქმედობა დაღუპვაა სამხედრო სამსახურისა". საზღვაო მინისტრი ბირილევი.

ბალაშოვი, 4 აგვისტო. სარატოვის გუბერნატორის შემდეგი განცხადება გამოქვეყნდა: „ბალაშოვის მაზრის ერობის ექიმებმა თავი გაანებეს სამსახურს 20 ივლისიდან, მათთან ერთად გავიდნენ ზოგიერთი ფერშალი ქალი და კაცი. თუმცა ძნელია ექიმების შოვნა, რადგანაც ბევრი ექიმი შორეულ აღმოსავლეთში არიან გაწვეული, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ყოველი ღონის ძიებაა ნახმარი, რათა მცხოვრებთ დახმარება აღმოუჩინონ საჭიროების დროს. ყოველ მოსამსახურე პირს ნება აქვს გავიდეს სამსახურიდან, მაგრამ არც ერთ ექიმს, რომელსაც ექიმობისთვის არ მიუნებებია თავი, არ აქვს ნება საექიმო წესდების მე-81, 92 და 106-ე მუხ. ძალით, უარი უთხრას ვინც მიმართავს დახმარებისთვის. ბალაშოვის მაზრაში დარჩენილი ექიმები ვალდებულნი არიან დაეხმარონ, ვინც მიმართავს ყველას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, სისხლის სამართალში იქნებიან მიცემულნი დანაშაულთა დებულების მე-872-ე და 873 მუხ. ძალით". ამ განცხადების ბოლოში გუბერნატორი ითხოვს მცხოვრებლებისაგან, მოითმინონ ექიმების დროებით უყოლობა.

პეტერბურგი. ტყუილი ხმები, ვითომც პეტერბურგის ბანკებს სურვილი განეცხადებინოთ ფინანსთა სამინისტროსთვის, ახლად გამოსაშვები 5%-ნი სესხი 94 მ. კურსით კი არა 100 მანეთად, არამედ უფრო იაფად. სამხედრო-სატექნიკო აკადემიის კონფერენციამ გადასდო იმ საკითხის განხილვა, რომელიც შეეხება რეალისტებისა და რეალურ სასწავლებლის უფლებების მქონე სასწავლებლებ გათავებულების აკადემიაში მიღებას.

კრონშტადტი, 3 აგვისტო. გუშინ მოვიდა საფრანგეთიდან გერმანიის ბაირაღით გემი „ჩუდოტა".

* * *

აგრარულ საკითხის გამო

მიწის სოციალიზაციას ანუ გასაზოგადოებრივობას, როგორც ისეთს საშუალებას, რომელსაც შეუძლიან კაცობრიობა რამდენადმე დაუახლოვოს კერძო საკუთრებაზე დამყარებულის ეკონომიურ სისტემის დამხობას და იმის ნანგრევებზე ახალის, სოციალისტურის პრინციპების გამეფებას, „მოგზაურისტები" ჩვეულებრივ უპირდაპირებენ თავის პროლეტარიზაციის თეორიას. ასევე იქცევა ბ-ნი გომართელი („ივერ." № 136).

ამ ჟამად ჩვენ აზრად არა გვაქვს არსებითად განვიხილოთ საკამათო საგანი. ჩვენ მხოლოდ იმ მხრივ ვაპირობთ გავითვალისწინოთ ბ-ნ გომართელის და მის თანამოაზრეების წარმოდგენა, თუ რამდენად მთლიანია იგი და რამდენად ეთანხმება ლოღიკის იმ კანონს, რომელიც ჩვენს აზროვნებას ეუბნება, აზრი და შეხედულება მხოლოდ მაშინ შეიძლება ჭეშმარიტება იყოს, თუ იგი წინააღმდეგობას არ შეიცავსო.

გლეხის ხსნა ისე, როგორც ყველა შრომის წარმომადგენლისა, მხოლოდ მაშინ განხორციელდება, როდესაც მოისპობა კერძო საკუთრება მიწასა და წარმოების იარაღებზე. მაგრამ კერძო საკუთრების მოსპობა უტოპისტების და ფანტაზიორების ოცნებით არ მოხდება; ეს ღრმა სოციალური რევოლუცია განხორციელდება მხოლოდ როგორც აუცილებელი დასკვნა ეკონომიურ ცხოვრების ან, უფრო ვიწროდ, როგორც შედეგი წარმოების ძალთა განვითარებისა. ეხლანდელი წესი წარმოებისა თითონვე ანგრევს თავის საძირკველს, რადგან იგი მიმდინარეობს საზოგადოების ორს საწინააღმდეგო ბანაკად დაყოფის გზით: მსხვილი წარმოება ჰკლავს წვრილს წარმოებას, წარმოების იარაღი თავს იყრის უმცირესობის ხელში, უმრავლესობა-კი თანდათან ჰკარგავს საკუთრებას და პროლეტარდება. ეს გაპროლეტარება ამზადებს იმ ძალას, რომელმაც უნდა დაამხოს ახლანდელი ბურჟუაზიული მეურნეობა. გაპროლეტარება, ამიტომ აუცილებელი ხიდია სოციალიზმისკენ გადასასვლელად თანამედროვე ცხოვრებიდან. გლეხი—წვრილი მწარმოებელია, წვრილი ბურჟუაა, სოციალიზმის განსახორციელებლად ის მხოლოდ მაშინ შეიქნება გამოსადეგი, როდესაც გაპროლეტარდება ე. ი. დაჰკარგავს ყოველსავე საკუთრებას მიწასა და კერძო საკუთრებაზე, შეიქმნება მხოლოდ შრომის გამყიდავად. „გლეხი მხოლოდ მაშინ შესძლებს სოციალიზმის განხორციელებას, როდესაც ის პროლეტარიატს ამოუდგება გვერდში. ამისათვის-კი საჭიროა, რომ გლეხი ან გაპროლეტარდეს ან პროლეტარიატის პროგრამმა მიიღოს". ამბობს ბ-ნი გომართელი.

ასეთია „მოგზაურისტების" თეორია. ამასვე ამბობს ბ-ნი გომართელი. აქედან ლოღიკურად მხოლოდ ერთად-ერთი ის დასკვნა შეიძლება გამოვიტანოთ, რომ ეხლანდელის ეკონომიურის ცხოვრების რეფორმები, სულ ერთია ამ რეფორმებს მთავრობა მოახდენს თუ ხალხის მოძრაობა, მარტოოდენ მაშინ გვიახლოვებენ სოციალისმის განხორციელებას, მარტოოდენ მაშინ ამზადებენ ნიადაგს სოციალისმისთვის, როდესაც მათის მეოხებით წვრილი ბურჟუაზია და, მაშასადამე, გლეხიც (რადგან გლეხი, მოგზაურისტების აზრით, ბურჟუაა), როგორც წვრილი ბურჟუა დაუძლურდება, ან პროლეტარად იქცევა ან მსხვილ მწარმოებლად. პირიქით, თუ ეკონომიური რეფორმა ისეთის შინაარსისაა, რომელიც წვრილს ბურჟუას, როგორც წვრილს ბურჟუას გააღონიერებს, გაამაგრებს,—მაშინ ეს რეფორმა სოციალისმიდან უფრო შორს გვაყენებს, უფრო უკანა გვწევს.

ვინც პროლეტარიზაციის პროცესს ერთად ერთ და ამასთანავე აუცილებელ საშუალებად სთვლის სოციალისმის განსახორციელებლად, აშკარაა, ის არასოდეს მკვახე თვალით არ შეხედავს გლეხის გაპროლეტარებას, პირიქით, ამ ფაქტს სასიამოვნო მოვლენად აღიარებს. თუ ეკონომიურ ცხოვრების რეფორმებს საერთოდ რაიმე აზრი და მნიშვნელობა აქვს, უეჭველია, პროლეტარიზაციის მომხრე არასოდეს მხარს არ დაუჭერს ისეთს რეფორმას, რომელსაც წვრილის მწარმოებლის გაძლიერება აქვს მიზნად სწორედ იმ მხრივ, რომელიც წვრილის წარმოების განმასხვავებელ თვისებას შეადგენს. თუ ლოღიკის კანონი არსებობს იმისთვის, ვისაც პროლეტარიზაცია სწამს, როგორც სოციალისმის გზა, ის ან სრულის ინდიფერენტისმით უნდა უცქეროდეს წვრილის ბურჟუების შე-

ცალკერობას შესახებ კერძო საკუთრების გაფართოვებისა ან პირდაპირ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს მათ ასეთს მისწრაფებას.

„მოგზაურისტები" და მათთან ერთად ბ-ნი ჯომარტიული კი საჭიროდ სცნობენ, „გლეხს სრულს საკუთრებად მიეცეს ნადელი, დაუბრუნდეს ჩამონაჭერი, მიეცეს ტყე და საძოვარი". ყველა ეს ზომა შეიცავს გლეხის ეკონომიურ ცხოვრების გამაგრებას სწორედ იმ მხრივ, რა მხრივაც იგი წვრილი ბურჟუაა და არა პროლეტარი, და ამასთან სწორედ იმ საშუალებით, რომლითაც გლეხი ეწინააღმდეგება გაპროლეტარებას. გლეხის კერძო საკუთრების ზრდა, ყველასათვის ცხადია, გაპროლეტარება კი არა, წვრილ ბურჟუობის გამტკიცებაა. ამიტომ ის პროგრამა, რომელიც გლეხის ცხოვრებაში ასეთის ეკონომიურის ცვლილების შეტანას ემსახურება, სოციალისმის დამაახლოვებელი კი არა, დამაშორებელია. თუ გაპროლეტარება აუცილებელი ერთად ერთი გზაა სოციალიზმისა, ცხადია, გლეხის კერძო საკუთრების გამაფართოვებელი პროგრამა შეიძლება ეკუთვნოდეს იმას, ვინც სოციალისმის მტერია და არა მოკეთე.

როგორც ამ წერილის დასაწყისში ვთქვით, ჩვენ არსებითად არ ვარჩევთ აქ „ჩამონაჭრების" აგრარულ პროგრამას; ჩვენ აქ მხოლოდ იმას ვაქცევთ ყურადღებას, რომ „ჩამონაჭრების" პროგრამის მიმდევრებს თავისი თავი სოციალისმის მომხრედ მოაქვთ, სოციალიზმის განხორციელებას პროლეტარისაციის პროცესის განვითარებისაგან მოელიან და პროგრამამ კი ისეთის შინაარსისა აქვთ, რომელიც ამ პროლეტარიზაციას ეწინააღმდეგება და ებრძვის. ორში ერთი უნდა იყოს, ან პროლეტარიზაცია მართლა ერთად-ერთი გზა უნდა იყოს სოციალისმისაკენ, ან „ჩამონაჭრების" პროგრამამ სოციალისტური მიმართულება არ უნდა ესარჩლებოდეს, მათი შეერთება-კი უფრო უპრინციპობაა, ვიდრე სოციალისტობა.

გ. რ.

სოფლად

კახეთი. როცა კახეთს გლეხთა მოძრაობა ელვის სისწრაფით მოედო, საქმეში ჩახედულებმა, მაზრის მართველის მეთაურობით, შეიმუშავეს პირობები იმისა თუ როგორ უნდა შეთანხმებულიყვნენ მემამულეები და გლეხები. აი დაახლოვებით ეს პირობები: მიწის ლალად ნათიხლის მაგიერ ნახუთალი; 2. უფასოდ სარგებლობა მემამულეთა [illegible] ლინ მუშით. [illegible] ნაწვავი ფასად, როგორც ეს საბაზინო ტყეში; 3. მოქთად ძოვება საქონლისა მემამულეთა მინდორ-ტყე-ველში; 4. უსასყიდლოდ სარგებლობა ქვიშით და ქვით; 5. გზების კეთება-შეკეთებაში თავად-აზნაურობაც იმავე მონაწილეობას იღებდეს, როგორსაც გლეხნი და 6. სკოლების, სოფლის მოხელეების და ეკლესიის კრებულის შენახვაში მემამულენი და გლეხები ერთნაირ მონაწილეობას იღებდნენ.

ეს პირობები წაუკითხა მაზრის წინამძღოლმა შეკრებილ თავად-აზნაურობას, აუწყა გლეხთა უკიდურესი მდგომარეობა, მათი საშიშარი მოთხოვნა და სთხოვა, ასეთ პირობებით თუ მეტ-ნაკლებით, მორიგებულ-შეთანხმებულიყვნენ. შემდეგ ეს პირობები სოფლებშიაც დაურიგეს თავად-აზნაურთ, მაგრამ ზოგმა შორს დაიჭირა, ნახუთალზე რაღა შევთანხმდებით, როცა ნათიხალზე მეხვეწებიან და ფულსაც მაძლევენ-ო. როგორც მემამულეთ, ისე პოლიციის უნიადაგოდ მიაჩნდათ მოძრაობა, ეგონათ ყაზახ-რუსებს დავანახვებთ და მორჩება, გადაივლის ეს ბურუსიო. პირველში ეგზეკუციაც ხომ გაგზავნ-გამოგზავნეს, მაგრამ მოსტყუვდნენ, ძლიერ მოსტყუვდნენ. გაზაფხულზე, როცა გლეხთ მიწები მოხნეს-დათესეს, მემამულენი ამბობდნენ, როცა მოვკან და წაიღონ, ზოგი მაშინა თქვანო. შემდეგ როცა გლეხთა მოძრაობა ჩაწყნარდა, ყველა დარწმუნდა, რომ ბოლო მოეღო აგრარულ საკითხსაც, ყაზახების ერთი ნაწილიც-კი გაისტუმრეს და მხოლოდ ნახევარ ასეულზე ცოტა მეტი დასტოვეს გაღმა მხარეს.

აი შევიდა თვალი ყანაში და უთანხმოებამაც იჩინა თავი. მოიმკო კიდეც, გლეხებმა არხეინად დაუდეს ძნები ურემზე და მებატონის მაგიერ შინ მიიტანეს. ნათიხალის ბედლად მებატონეებს შემოიღეს მიწის ლალად მოსავლის ნათალი ან ხორბლეულად სხვა და სხვა სოფელში სხვა და სხვა ზომისა. თუმცა დაბეჯითებით ამბობდნენ, რომ ვინც მებატონეებს ნათიხალს არ მისცემს, იმ სოფელს ეგზეკუციას ჩაუყენებენო, მაგრამ ვერც ამ მუქარამ გასჭრა. რაც ეჭამდე გაძლიერე, გვეყო, ნათიხალს-კი ვერ მივცემთ და ისევ ეგზეკუციას შევეხიზებით, ამბობდნენ გლეხნი. გლეხებზე ვერც მათ დასამშვიდებლად გამოგზავნილმა თავ. ზ. გ. ჭავჭავაძემ იმოქმედა და ისევ თავიანთებურად მტკიცე უარზე იდგნენ.

აი ეს, ორ კვირაზე მეტია მოლაპარაკება გამართული ს. კურდღელაურის გლეხებს და თავადიშვილებს შორის. გადასწყდა კიდეც ეგზეკუციის ჩაყენება, მაგრამ წინდახედულმა რამდენიმე მემამულემ, რომელნიც უფროსთვის წინააღმდეგნი არიან რეპრესიისა, ხელწერილი მისცეს გლეხებს, რომ ისინი წლევანდელ მოსავლის ხედრ ნაწილიდან დაკმაყოფილებულნი არიან. თუმცა ეს ვერაფერად ეპოშნიკათ დანარჩენებს, მაგრამ ვერაფერი გაიწყეს; კარგად იციან, რომ ეგზეკუცია საქმეს უფრო გაამწვავებს. შეიძლება ცეცხლითაა და მახვი[illegible]ილოთ, მაგრამ [illegible] ან სოფელში [illegible] ცხაურება არ [illegible] ნენ და თუმცა [illegible] უკვე მოსული იყო კურდღელაურში, მაგრამ მაინც დეპეშით სთხოვეს თავ. ზ. გ. ჭავჭავაძეს, თის დღით კიდევ გადადოთ ეგზეკუციის ჩაყენება. გლეხთაც გამოუცხადეს ეს ამბავი. ამათაც აილიღიილეს, არჩიეს და გადასწყვიტეს ნათიხალი ყანის მაგიერ მისცენ დესეტინაზე 5 ფუთი პური, ხოლო ქერსა, სიმინდსა და ფეტვში დღიურზე თითო კოდი. ეს პირობები გამოუცხადეს თავადიშვილებს და ამათაც მიიღეს ორი გარდა; ეჭვი არ არის, ესენიც მალე შეთანხმდებიან.

საბედნიეროდ, კურდღელაურის მემამულეებმა თავ. ვაზაშვილებმა და რუსიშვილებმა შორის მჭერმეტყელობა გამოიჩინეს, თორემ ეგზეკუცია რომ ჩაეყენებინათ, ვინ იცის, რა შედეგი მოჰყვებოდა და მაშინ კი თითოს კარნახი გვიან იქნებოდა. მაგრამ, საუბედუროდ, ამას ვერ მივაწერთ სხვა სოფლის მემამულეებს! მაგალითად, ს. ახატანში 50 კომლი გლეხ-კაცი სცხოვრობს და 60-70 ყაზახი რუსი-კი ჩაუყენეს ეგზეკუციით. მკითხველი ადვილად მიხვდება ამ სოფლის გაჭირვებას. 2 აგვისტოს საღამოთი—კიდევ ს. ვანთაში მისულა ეგზეკუციად ნახევარ ასეულზე მეტი ყაზახი. ამ სოფელში ჯაფარიძეები სცხოვრობენ და, რასაკვირველია, აქაც ლალის მიუცემლობა გამოიწვევდა. ვანთაშიც ასამდე კომლი სცხოვრობს და როგორ ხარკად დააწვებათ ეგზეკუციის შენახვა, ამას ყველა ადვილად მიხვდება. ჩამოვიდნენ თუ არა, კოლოდან ხარი გამოუშვეს და დაკლეს,—შემობრჩილა თვალ ცრემლიანმა გლეხმა. როგორი დამოკიდებულება უნდა ჰქონდეთ მემამულეებს გლეხებთან ამის შემდეგ და როგორ უნდა შეხედონ ეგზეკუციის გამომწვევთ დაჩაგრულმა მშრომელ გლეხ-კაცებმა, ეს თვითო მკითხველმა განსაჯოს.

დევი

ახალი ამბავი

◆ 4 აგვისტოს, ექსარხოსის თავმჯდომარეობით, მოხდა სხდომა სასინოდო კანტორისა. ექსარხოსმა, სხვათა შორის, მოისმინა განცხადებანი საექსარხოსო ბლაღოჩინ-მღვდლებისა, რომელთაც **სასულიერო მთავრობასთან კავშირი შესწყვიტეს** და თავიანთ თანამდებობაზე ხელი აიღეს. საბჭო ვერავითარს გამორკვეულს გადაწყვეტილებას ვერ დაადგა.

◆ კავკასიის ნამესტნიკს, როგორც „ტიფლ." გადმოგვცემს, უბრძანებია გენ. თავ. ამილახვრისთვის **გაუქმდეს გორის მაზრაში დაარსებული თავად-აზნაურთა მილიცია.**

◆ ტფილისის მაზრის წინწყაროს სოფლის საზოგადოებას ამას წინად ყრილობა მოუხდენია თავის საჭირ-ბოროტო საქმეების გამოსარკვევად. სხვათა შორის, ამ ყრილობაზე საზოგადოებას განუხილავს სხვა და სხვა საჭიროებისათვის მოკრებილ ფულის ანგარიში. აღმოუჩენიათ **სოფლის მოხელეთა ბოროტ-მოქმედება და საზოგადო ფულის გაფლანგვა.** საზოგადოებას დაუდგენია განაჩენი და ეხლა შუამდგომლობს საგუბერნიო მთავრობის წინაშე, რომ ბოროტ-მოქმედები ჩამდენნი უსათუოდ სამართალში იქმნენ მიცემულნი.

◆ სიღნაღის მაზრის მესამე განყოფილების მომრიგებელ შუამავლის თანამდებობის აღსრულება ორი-სამი თვეა დავალებული აქვს თიანეთის მაზრის მომრიგებელ შუამავალს, თავად ლევან ჯორჯაძეს. როდესაც სიღნაღის მაზრაში გლეხთა დასაწყნარებლად ჩასულა თავ. ზაქარია ჭავჭავაძე, მომრიგებელ შუამავალს წარუდგენია მასთვის მოხსენება **მთელ ქიზიყის გლეხების მდგომარეობის** შესახებ. გლეხებს. თავ. ჭავჭავაძის ჩასვლამდე განუცხადებიათ შუამავლისათვის, რომ ყოველ წლიური გადასახადები უზომოდ არის გაწერილი გლეხებზე და მიწის მფლობელობაც ვერ არის კარგად მოწყობილი. ათის თავებს, ხალხის მინდობილობით, უარი უთქვამთ წლევანდელ გარდასახადების გადახდაზე, თუ ყოველ საზოგადოების მიწის რაოდენობა სისწორით არ იქნება გამორკვეული.

◆ უმაღლესის ბრძანებით, ამა მდგომარე წლიდან ყოველივე **მართვა-გამგეობა და ანგარიშები სასოფლო-სამეურნეო თანხებისა ტფილისის გუბერნიაში** დაევალა საგუბერნიო საგლეხო საქმეთა საკრებულოს. როგორც ვიცით, ეს თანხები დანიშნულია იმ შემთხვევისთვის, თუ სოფლის საზოგადოებას რაიმე უბედურება ეწვევა ან მოუსავლობით, ან წყალდიდობით და ან კიდევ ცეცხლის გაჩენით. ეძლევათ თანხები სესხი. შემდეგის წესით: საზოგადოებამ ან ცალკე სოფელმა, რომელსაც თანხა ეკუთვნის, უნდა დაადგინოს განაჩენი მამასახლისის თანადასწრებით და გადასცეს იგი მომრიგებელ შუამავალს შესამოწმებლად. მომრიგებელი შუამავალი სოფლის განაჩენს თავის აზრით წარუდგენს საგუბერნიო საგლეხო საკრებულოს და თანაც აღნიშნავს, რამდენად საჭიროა სოფლისთვის სესხი. საკრებულოს უფლება აქვს შუამავლის შუამდგომლობა უარჰყოს და სესხი არ მისცეს. აღნიშნული სასოფლო სამეურნეო თანხები კარგა ხანია ადმინისტრაციის განკარგულებაშია და როგორც ფულად ხაზინაში ასე ქირნახული ბეღლებში ბევრი მოგროვილა. წლევანდელ აგრარულ მოძრაობის გამო თითქმის ყველა მაზრიდან დიდ-ძალი თხოვნა მოსდის საგუბერნიო საკრებულოს, სესხი მოგვეცითო და საკრებულოც თავის მხრივ ბევრს ამგვარ შუამდგომლობას აკმაყოფილებს.

◆ თელავის მაზრის სოფელ წინანდალში და იმის ახლო-მახლო სოფლებში დროებით ვალდებულ გლეხების ადგილ-მამული, როგორც სანადელო, ისე საკუთრებად გამოსყიდული, გაუმიჯნავი ყოფილა და **გლეხთა და მებატონეთა შორის განხეთქილება ჩამოვარდნილა** ადგილების საზღვრების მოუწესრიგებლობისა გამო. ამ ბოლო დროს ისე გამწვავებულა უთანხმოება, რომ იქაურმა მომრიგებელმა შუამავალმა შუამდგომლობა აღძრა, რაც შეიძლება საჩქაროდ გაიგზანოს მიწის მზომელი ადგილების გასამიჯნავად და ან წინადადება მიეცეს თელავის მაზრაში სამუშაოდ მყოფ მიწის მზომელს, შეუდგეს ამ საქმეს.

◆ **ახალქალაქის მაზრის პირველ განყოფილების მომრიგებელ შუამავლად დაინიშნა** უფას გუბერნიაში საერობო უფროსად ნამყოფი დიმიტრი ლიოვშინი.

◆ ტფილისის მაზრის სოფლებ—დიდებასა, სოღანლუღსა, წავკისს და წყნეთში **საქონლის ჭირი გაჩნდა.**

◆ **ტფილისის მაზრის უფროსის** თანამდებობის აღმასრულებლად, ნაცვლად თავ. ჯანდიერისა, დაინიშნა მაზრის უფროსის თანაშემწე შტაბს.კაპიტანი. ვ. თ. ვოზნესენსკი.

◆ **კავკასიის ნამესტნიკს არ შეუწყნარებია** მამედ-ალა-მუსტაფა-ალი-ოღლის ვექილოვის შუამდგომლობა ტფილისში თათრულ ენაზე გაზეთ „იკბალ"-ის გამოცემის შესახებ.

◆ მთაწმინდის გორაზე ჩიკვაიძის რესტორნის მოსამსახურეთ თავიანთი მოთხოვნილებანი **წარუდგინეს პატრონს.** მოითხოვეს ჯამაგირის მომატება, სამხარეულოს სუფთად შენახვა, საწოლ სახლის რიგიანად გაკეთება და სხვა. რადგან ჩიკვაიძე არ დათანხმებულა და იმის თხოვნით სამაზრო ადმინისტრაციას 6—7 ყმაწვილი დაუპატიმრებიათ, გუშინ ჩიკვაიძის რესტორნის მსახურეებმა მაზრის უფროსის თანაშემწეს გუგუშვილს განუცხადეს, ჩვენ არავითარს უწესოებას არ ვახდენთ, ვითხოვთ მხოლოდ პირობების გაუმჯობესებაო. გუგუშვილმა ჩიკვაიძეც დაიბარა შესარიგებლად.

◆ **ჭიათურა.** 30 ივლისს, დილით, შავი ქვის მწარმოებელს პერსინსკს ხუთი შეიარაღებული კაცი თავს დაეცა და წართვა 10,000 მან. ეს ამბავი მსწრაფლ გავრცელდა ხალხში. აყარებული მუშა მოედო არე-მარეს ყაჩაღების დასაჭერად. ერთი ყაჩაღი დასჭრეს რევოლვერით, სამი დაიჭირეს, ხოლო ერთმა გაქცევა მოასწრო. ყაჩაღების დაჭერაში ადგილობრივ პოლიციასაც უნდოდა მონაწილეობა მიეღო, მაგრამ, როგორც-კი გამოცხადდა ბოქაული დარაჯებით, მაშინვე ხალხმა უკან გააბრუნა. შეპყრობილი ყაჩაღები ხალხმა თავის დარაჯს ჩააბარა და მეორე დღეს საქმის გარჩევას შეუდგა. ფული სრულიად იპოვნეს და გაატანეს კუთვნილებისამებრ გარდასაცემად, მაგრამ, დახე ბედს,—ორი ხუთასიანი გაჰქრა გზაში. დანაშაულთა გასამართლებას რამდენიმე ათასი კაცი ესწრებოდა. საქმის გამორკვევის შემდეგ ხალხს უნდოდა სასჯელი გამოეცხადებინა ყაჩაღებისთვის, მაგრამ ამით გაბარვა მოასწრეს. ამ ამბავმა ხალხში დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია.

◆ **თელავი.** 1 აგვისტოს საუფლისწულო მამულის მოხელე სოჭარენკოს წინანდლიდან ფული წაუღია თელიანში მუშებისთვის დასარიგებლად. თელიანს რომ მიახლოვებულა, ვიღაცაც ეტლისთვის თოფები დაუშენია, თვით სოჭარენკო მძიმედ დაუჭრიათ თოხგან, მეეტლე მსუბუქად. ცხენები გაქცეულან და ქურდებს გაძარცვა ვერ მოუსწრიათ.

◆ **რუსეთის ფოსტა არც გუშინ მიგვიღია.** მიზეზი, როგორც ვწერდით, საქართველოს-სამხედრო გზის გაფუჭებაა დიდის ნიაღვრებისაგან.

◆ რედაქციამ მიიღო საყმაწვილო ჟურნალის „ნაკადულის" მე-18 ნომერი (მცირე წლოვანთათვის).

◆ 2 აგვისტოს ტფილისის მაზრის სოფელ დიდმის მამასახლისს შეუტყვია, რომ ნაქულბაქევში რამდენიმე თათარს მოპარული ცხენები დაუმალავთო. ეს ამბავი დიდმელებსაც შეუტყვიათ და გაუგზავნიათ 13 კაცი გზებში ჩასასაფრებლად, მართლაც 3 აგვისტოს დილით დიდმელებს უნახავთ ქურდები. ერთი მამედ-ოღლი-ოღლი დაუჭერიათ და ცხენებიც წაურთმევიათ. დანარჩენი ქურდები მიმალულან, მაგრამ უკან გამოსდევნებიან დიდმელებს და ცხენები უკანვე წაურთმევიათ და ტყვეც გაუნთავისუფლებიათ. სოფლელებს მიშველებიან სამოლიციო დარაჯები და ატეხილა სროლა ქურდებსა და მათ შორის. კარგა ხნის ბრძოლის შემდეგ ქურდები გაუქცევიათ და ცხენები ხეებზე მიბმულნი უნახავთ ზერმის კიდის ხევში. სტრაჟნიკებმა მამედიც დააპატიმრეს.

ფელიეტონი

პატარა ამბები

კიდევ თვითმმართველობის შესახებ.—განა ერთად-ერთი სოციალური პროგრამაა დედამიწაზედ?—რას თხოულობენ მესამე-დასელები სოფლისთვის?—ფედერალისტები.

განვაგრძელოთ ლაპარაკი ჩვენი მესამე-დასელების შესახებ.

მესამე-დასელები ებრძვიან ფედერალისტებს და განსაკუთრებით ებრძვიან მათ პოლიტიკურ პროგრამის ერთს მუხლს—ავტონომიას. მაგრამ, როგორც უკვე მოხსენებული გვქონდა, ფედერალისტების ავტონომია არის სრულიად დემოკრატიული მმართველობა, რომელიც არამც თუ არაფრით არ ეწინააღმდეგება ხალხის საჭიროებას, პირიქით, არის ხალხის ინტერესების საუკეთესო დამცველი და ქომაგი.

ავტონომია ლიდა ნდელ ბურჟუაზიულ პირობებში ერთად-ერთი საშუალებაა, რომელიც უზრუნველყოფს ერს ეროვნულ დაჩაგვრისაგან; ეროვნულ დაჩაგვრის მოსპობაში-კი ყველაზე მეტად დაინტერესებულია მუშა ხალხი, რადგან ეს დაჩაგვრა, შეიძლება ითქვას, ყველაზე უფრო აწვება კისერზე მუშა ხალხს და მუშა ხალხის კლასობრივი ბრძოლა არასოდეს არ ჩადგება წესიერ, ნორმალურ კალაპოტში, სანამ არ მოისპობა ეროვნული დაჩაგვრა, ეროვნული ბრძოლა. რაც შეეხება იმას, რომ ვითომც ავტონომია სხვა და სხვა ერის მუშებს ერთმანეთს დააშორებს და ერთ მეორის წინააღმდეგ აამხედრებსო, ასეთი განხეთქილება ავტონომიას არსად არ მოუხდენია და, რასაკვირველია, ვერც მოახდენს. ეს რომ მართალი იყოს, ე. ი. რომ ავტონომია განხეთქილების და უთანხმოების მომასწავებელი იყოს, მაშინ ისიც უნდა დავასკვნათ, რომ ყოველგვარი თვით-მმართველობა ერთობის და სოლიდარობის წინააღმდეგია და ამიტომ უნდა ვებრძოლოთ „თვით-მმართველობის შემოღებას, და რა არის ავტონომია? ის გარდა გაფართოებული თვით-მმართველობა არ არის, ასეთი თვით მმართველობა, რომელსაც მინიჭებული აქვს კანონმდებლობის უფლება?

სამწუხაროდ, ჩვენს მესამე-დასელებს ძალიან სუსტი ცოდნა აქვთ ავტონომიის შესახებ, ან შეიძლება კიდეც აქვთ ცოდნა, მაგრამ მაინც ცილს სწამებენ მოწინააღმდეგეებს. შეიძლება ერთიც და მეორეც; არც ერთი გასაკვირველი და არც მეორე მესამე-დასელებისაგან. ასეა თუ ისე, მესამე-დასელები სიტყვით თუ წერით ავრცელებენ ხმას, რომ ავტონომია განცალკევებულ სახელმწიფოს დაარსებაა, რომ ავტონომიის დაწესება ნიშნავს ერთის ერის მეორეზე გაბატონებას, რომ როდესაც საქართველოში ავტონომია დაარსდება, ამ ავტონომიაში ადგილი არ ექნებათ არც თათრებს და არც სომხებს, რომ ავტონომიის დროს პარლამენტის გამოცემული კანონები ბურჟუაზიის ინტერესების გამომხატველი და დამცველი იქნება და ბურჟუაზია შემოიფარგლავს თავის „სამფლობელოს" მაღალ საბაჟოთა კედლებით და ამით შეუკრავს სხვა ერის ბურჟუაზიას თავის სამფლობელოში მომავალის გზას და შიგ თვითონ ითარეშებს, თავის ხალხზე თავის უვარგის საქონელს კარგს ფასებში გაასაღებს და სხ.

რასაკვირველია, როდესაც მოწინააღმდეგე ასე ამახინჯებს სხვის აზრებს, მასთან კამათი ძალიან ძნელია, თითქმის მოუხერხებელია. ყველასათვის ცხადია, გარდა მესამე-დასელებისა, რომ ავტონომია სრულებით არ ნიშნავს ჩამოშორებას, იგი მხოლოდ ფართო თვით-მმართველობაა, დამოუკიდებლობა შინაურ საქმეებში. ცხადია, რომ ფედერალისტების დემოკრატიულ ავტონომიაში უზრუნველყოფილია სხვა ერების ეროვნული თავისუფლება; გარდა ამისა ეროვნული დაჩაგვრა არის იქ, სადაც პატარა ერი იმყოფება დიდი ერის ხელ-ქვეშ და არა იქ, სადაც ორი პატარა ერი ცხოვრობს მეზობლად; ქართველმა ერმა კიდეც რომ მოინდომოს თათრის ან სომხის დაჩაგვრა თავის ავტონომიაში, ეს მოუხერხებელი იქნება მისთვის, რადგან სომხის და თათრის დამცველი იქნება მათი ავტონომიები და შემდეგ კავკასიელთა საფედერაციო კავშირი. ავტონომიას არასოდეს არ აქვს საკუთარი ბაჟები და ქართველმა ბურჟუაზიამ ბევრიც რომ მოინდომოს, მაინც ვერ დააწესებს საკუთარს „დამოფებს" ხალხის გასაძარცვად, რადგან ბაჟების დაწესება იქნება მთელი რუსეთის საერთო წარმომადგენლობის საქმე და ბაჟების შემოღების და შეცვლის უფლებას არავინ არ მისცემს ამა თუ იმ კერძო ავტონომიას.

ჩვენსავით დაჩაგრული ერები სხვაგანაც არიან, სხვაგანაც არსებობს ეროვნული საკითხი, მაგრამ არსად არ ფიქრობენ მის გადაფურჩებას, როგორც ამას სჩადიან ჩვენი მესამე-დასელები, არსებობს ერი, არსებობს ეროვნული დაჩაგვრა,—საჭიროა, რომ შესაფერი საშუალებაც გამოინახოს ერის თავისუფალ განვითარებისათვის. ევროპაში, სადაც-კი დაჩაგრული ერებია, მუშათა პარტიები თხოულობენ, რომ ერს მიენიჭოს ავტონომია და ამით უზრუნველყოფილი იქნას მისი დამოუკიდებლობა. მხოლოდ ერთად-ერთი ჩვენი მესამე დასელები არიან, რომლებიც წინააღმდეგნი არიან ავტონომიას და თავის ქადაგებით ავნებენ ქართველ ხალხის მომავალს. თუ დღეს არ მოიპოვა ჩვენმა ხალხმა ეროვნული თავისუფლება, კიდევ უარესად დაიჩაგრება, ვიდრე დღეს, რადგან რუსეთის ბურჟუაზიული პარლამენტი უფრო სასტიკი მდევნელი და მჩაგვრელი იქნება არა-რუსის ერებისა, ვიდრე არის დღევანდელი ბიუროკრატია. ამისათვის საკმარისია გავიხსენოთ ირლანდიის მდგომარეობა ინგლისში და პოლონელებისა გერმანიაში. ერთი გვითხრან ჩვენმა მესამე-დასელებმა: ვინ უფრო იჩაგრება ეროვნულ შევიწროვებისაგან ირლანდიაში ან გერმანიის პოლონეთში—ხალხი, თუ ბურჟუაზია და თავად-აზნაურობა?

რატომ არიან მესამე-დასელები ავტონომიის წინააღმდეგნი? ეს უმთავრესად მათი უვიცობის, დაუდევრობის და ვიწრო თავმოყვარეობის ბრალია, მაგრამ არის ერთი უფრო საყურადღებო მიზეზიც: მესამე-დასელები ეტრფიან ცენტრალიზმს, ეტრფიან მთავრობას იმიტომ, რომ საზოგადოდ მთავრობის მოყვარულნი არიან, ღრმა პატივს სცემენ მთავრობას და დიდი იმედი აქვთ მისი მთავრობის მოყვარე-კი ყოველთვის ცენტრალისტია, რადგან ცენტრალისტური მთავრობა უფრო ძლიერია, ვიდრე არა ცენტრალისტური. ფედერალისტებს-კი სწამთ, რომ საზოგადოებრივი განვითარებისთვის, სხვათა შორის, მთავრობის მოვალეობანი, ფუნქციები უნდა გადავიდეს თვითონ ხალხში. ამისათვის-კი საჭიროა, რომ ერთიანი მთავრობა დავანაწილოთ, დავყოთ და ერთის ადგილიდან რამდენიმე ადგილში გადავიტანოთ. ამით შევძენთ მართებლობას დავუახლოვებთ ხალხს და მაშინ მცხოვრებლები თვითონვე გაუძღვებიან იმ საქმეებს, შეასრულებენ იმ ფუნქციებს, რომლებისთვის დღეს განსაკუთრებული დაწესებულება—მთავრობა არსებობს...

* *

მაგრამ დავანებოთ თავი პოლიტიკურ პროგრამას, თორემ მესამე დასელები გვისაყვედურებენ, რომ პოლიტიკის მეტი არაფერი გაინტერესებთო.

როგორც ვიცით, ფედერალისტები მარტო ავტონომიას არ მოითხოვენ. მათი პროგრამა მარტო პოლიტიკური არაა. მათი უმთავრესი მოთხოვნილებანი სოციალისტურია, მათი მისწრაფება მიმართულია სოციალიზმისაკენ და ავტონომიას, თუ სხვა პოლიტიკურ რეფორმებს მოითხოვენ ამ უმთავრეს მიზნის განხორციელების გასაადვილებლად...

მაგრამ მათი პროგრამის ბევრი მუხლი არ ეთანხმება მესამე-დასელების პროგრამას, და ეს საკმარისია, რომ უკანასკნელებმა დასძრახ-განებით მოიხსენიონ ფედერალისტები.

თუ თქვენ, ეუბნებიან მესამე-დასელები ფედერალისტებს: მართლა მშრომელ ხალხის ინტერესების დაცვა გინდოდათ, რაღა საჭირო იყო უკვე არსებული შემუშავებული პროგრამის შეცვლა, ე. ი. მარტივად რომ ვთქვათ, რატომ ჩვენი პროგრამა არ მიიღეთო.

საბრალო ჩვენი მესამე-დასელები! მათ შეიძლება, მართლა ჰგონიათ, რომ ქვეყანაზე მარტო ერთად-ერთი პროგრამა არსებობს, ეს არის მათ მიერ რუსულიდან ნათარგმნი პროგრამა, რომელიც გადმოკეთებულია გერმანულ პროგრამიდან. მაგრამ როგორ მოხდა, რომ ჩვენი მესამე-დასელები, მაგალითად, წინააღმდეგნი არიან სათემო მფლობელობისა (ობშჩინის) და საფრანგეთის გედისტები (ნუ დაგვიწყებთ, რომ უკიდურესი მარქსისტები არიან!) თხოულობენ: „უნდა აკრძალოს თემს (ობშჩინას) გაყიდოს სათემო საკუთრება; თემმა ზედმეტი შემოსავლით უნდა გააფართოვოს სათემო საკუთრება; ის მიწები, რომლებიც დარჩება სახელმწიფოს ან ეკუთვნის თემს, თემმა უნდა გადასცეს იმ ოჯახებს, რომლებიც შეადგენენ ამხანაგობას, ან რომლებიც ცხოვრობენ მიწის შემოსავლით მხოლოდ იმ პირობითკი, რომ მუშები არ დაიქირაონ და ლალა გადაიხადონ თემის სასარგებლოდ; თემმა უნდა შეიძინოს სახელმწიფოს შემწეობით სამეურნეო იარაღები და უფასოდ ათხოვოს წვრილ მესაკუთრეებს; უნდა დაარსდეს სამიწათ-მოქმედო ამხანაგობანი თესლეულობის, მცენარეების, სასუქის და სხ. საყიდლად და აგრეთვე სასოფლო ნაწარმოების გასაყიდად".

ჩვენი მესამე-დასელების პროგრამა არაფერს ამის მსგავს არ თხოულობს, და ფედერალისტებმა რატომ ის უნდა მოითხოვონ, რასაც რუსები და მესამე დასელები ითხოვენ, და არა ის, რასაც გედისტები თხოულობენ?..

მესამე-დასელებს გული უწუხთ, რატომ ჩვენ მიერ გაზეპირებულ აზრებს არ იმეორებთ თქვენაო, და უგულოდ საზიზღარ ცილისწამებას ავრცელებენ ფედერალისტების შესახებ: რომ ვითომც ფედერალისტები ზნედაცემული ადამიანები არიან, ხალხის მატყუარები და მჩაგვრელები, სხვისგან მოსყიდულნი და მოქრთამულნი, რომელთაც უნდათ აღადგინონ ძველი მეფობა და ბატონყმობა, გააბატონონ ბურჟუაზია და თავადაზნაურობა, რომ ფედერალისტებმა ვერ გაბედეს თავისი ნამდვილი პროგრამის გამომჟღავნება და ხალხის მოსატყუებლად აიღეს სხვისი პროგრამა, შეასწორ-შეაკეთეს და

◆ ჭიათურის სადგურის მახლობლად ბოს-დევთან 1902 წ. რკინის გზის გამგეობას გზის საჭიროებისთვის შეუსყიდნია აბაშიძეების მამული. ახლა ეს აბაშიძეები არ უშვებენ რკინის გზის მუშებს სამუშაოთ. ამბობენ, სანამ რკინის გზის გამგეობა არ მოგვცემს მამულის ფასს, მანამ არავის არ შემოვუშვებთ სამუშაოთ.

◆ მოსკოვის ქუჩის მცხოვრებლებმა სთხოვეს ქალაქის გამგეობას გასწმინდოს ქუჩა ნაძირებისაგან.

◆ თელავის მაზრის ძველი გავაზის სოფლის საზოგადოებას, თავისავე დადგენილების ძალით, უთხოვნია საგუბერნიო მთავრობისთვის, ამ სოფლის მცხოვრებ ვასილ მაღაკელიძე, როგორც არა კეთილ საიმედო კაცი, გაძევებულ იქნას საზოგადოებიდან. ეხლა ხან მაღაკელიძეს საჩივარი შეუტანია ნამესტნიკთან და უთხოვნია, სასტიკი გამოძიება დანიშნეთ დანიშნულ საზოგადოების განაჩენის გამოსაძიებლადაო.

◆ სად. კალტახჩი. 4 აგვისტოს, ღამის 8 საათზედ, მატარებელმა გასრისა რკინის გზაზე მომუშავე არტას ფარმენიანცი.

◆ ქ-ნი ნინო კანდელაკისა გვთხოვს დავბეჭდოთ: „23 ივ. ჩემის თაოსნობით სამტ. გაიმართა საცეკვაო საღამო ჭეიშვილის სახლში ექვთიმე ბალანჩივაძის ობლების სასარგებლოდ. სულ შემოვიდა 261 მ. 32 კაპ., დაიხარჯა 95 მ. 63 კაპ. დანარჩენი 165 მ. 69 კაპ. გარდაეცა ობლების დედას. ვუძღვნი დიდ მადლობას ჩემს თანაშემწეებს კნ. გუგულია მიქელაძის ასულს, კნ. მარიამ თარხნიშვილის ასულს, ვარლამ ასათიანს, პორფირე ჭეიშვილს, ლუკა მზარეულას და კოწია ქუთათელაძეს და აგრეთვე იმათ, რომელნიც დაესწრნენ ამ საღამოს. განსაკუთრებულ მადლობას ვუძღვნი ქუთაისიდან ჩამოსულ საზოგადოებას“.

უმაღლესი ბრძანება სომეხთა საქმეების შესახებ

როცა კავკასიაში ნამესტნიკობა აღვადგინეთ, ჩვენმიერ არჩეულს ნამესტნიკს დავავალეთ ზრუნვა ამ კეთილისმყოფელ ქვეყანაში მშვიდობიანობის დამყარების შესახებ. ჩვენმა ნამესტნიკმა გამოარკვია ზოგიერთი გარემოებანი და წარმოგვიდგინა თავისი მოსაზრებანი სომხების იმ საქმეთა შესახებ, რომელთა აწეწილი მდგომარეობა ხელს უშლიდა ქვეყნის წესიერს განვითარებას. კეთილად ვსცანით დავამტკიცოთ ნამესტნიკის მოხსენება და ამით ღონისძიებას ვუწყალობებთ სომეხ-გრიგორიანთა სამღვდელოებას ხალხის განვითარებაზე თავისუფლად და ბეჯითად ზრუნვისათვის. ვბრძანებთ-რა ამასთანავე, რომ ქვემოდ აღნიშნულ პირობებით სომეხთა ეკლესიას დაუბრუნდეს ჩამორთმეული მამულები, ნებას ვაძლევთ ჩვენს ნამესტნიკს, კავკასიის მხარეში დროებით, სანამ კანონი გამოიცემა, განახორციელოს წესები, რომლითაც უზრუნველ-ყოფილი იქნება სამწყსოს მონაწილეობა საეკლესიო მამულების მართვა-გამგეობის საქმეში; ხოლო ამიერიდან ყოველგვარ გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად, ნამესტნიკმა უნდა შეიმუშავოს კანონები სომეხთა ეკლესიისა და მთავრობის დაწესებულებათა ურთიერთობის შესახებ. ამის მიხედვით ვბრძანებთ:

1) 12 ივნისის 1903 წ. უმაღლესი ბრძანება გაუქმდეს და გადაეცეს სომეხთა საეკლესიო დაწესებულებათ ყველა საეკლესიო მამულები და თანხები, რომელიც სომეხ-გრიგორიანთა ეკლესიებს, მონასტრებს, საეკლესიო-სამრევლო სკოლებს ეკუთვნოდა, ყველა იმ მოგებით, რაც ხაზინის გამგებლობის დროს ჰქონდა, გარდა იმ ხარჯისა, რომელიც დღემდის ხაზინას ჰქონია ამ მამულებზე და რომელიც ხაზინას მოუვიდა მამულების ჩაბარების დროს. მამულების და თანხების დაბრუნება მოხდეს ნამესტნიკისა და შინაგან საქმეთა და მიწათ-მოქმედების მინისტრების ურთიერთ შეთანხმებით; 2) საბოლოო გადაწყვეტა სომეხთა სამღვდელოების განცხადებათა და შუამდგომლობათა მამულების გადაცემის დროს მიენდოს ნამესტნიკს; 3) ჩვენსავე ნამესტნიკს მიენდოს, სანამ გამოიცემა ახალი კანონები საეკლესიო-სამრევლო სკოლების მართვა-გამგეობის შესახებ, მისცეს ნება სომხების ეკლესია-მონასტრებთან სამრევლო სკოლების გახსნისა 1874 წ. 19 ივლისის უმაღლესად დამტკიცებულის წესების ძალით; მიენდოს ნამესტნიკს: ა) დაუყოვნებლივ წარმოადგინოს მოხსენება სომხთა საეკლესიო სკოლების ახალ დებულების შესახებ და აგრეთვე იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაუბრუნდეს ამ სკოლებს 1898 წ. 26 მარტისა და 1903 წ. 12 ივნისის უმაღლეს ბრძანებათა თანახმად საერო განათლების სამინისტროსათვის გადაცემული მამულები და თანხები; ბ) შეიმუშავოს კანონები საეკლესიო მიწებზე მცხოვრებ გლეხთათვის და ჩვენ წარმოგვიდგინოს დასამტკიცებლად.

უმართებულესი სენატი მოახდენს შესაფერს განკარგულებას ამ ჩვენის ბრძანების ასასრულებლად.

ნიკოლოზ

მწარე ფიქრები

გაზეთებში დაბეჭდილია წესდება ხალხის წარმომადგენლების [მოწვევისთვის ერობის პროექტის განსახილველად.

„მადლობა ღმერთს, იტყვი მკითხველო, ძლივს არ შეიგნეს ხალხის ხმის მოსმენის საჭიროება! გიხარიან განა, რომ ამ დღიდან ხალხი აღარ იქნება მასალა ბიუროკრატიის ექსპერიმენტებისა; ქედ-მოხრილი აღარ დაემორჩილება კაბინეტებიდან გამომოსულ ბრძანებათ. დიახაც სახარელია, მაგრამ... მაგარიც ის არის, რომ შენი სიხარული ნაადრევია, შენი იმედი ფუჭია, შენი დასკვნა აჩქარებულია. როგორ? დამეკითხები. განა წესდებაში პირდაპირ არ არის ნათქვამია: მოწვეულ იქნებიან წარმომადგენლები მემამულეებისაგან, გლეხობისაგან, ვაჭრებისგან და სხვა? მართალია, არჩევანი ოთხი ზედშესრულის სახელით არ მოხდება, მაგრამ ხომ ვიცით: „ყვავს კაკალი გაუგდებინე, ისიც ბევრიაო“. დღეს ცოტა, ხვალ მეტი“. მართალია, მკითხველო, მაგრამ არ ვიცი, ყურადღება მიაქციე წესდების პირველ დამატებას (Св. зак. т. II изд. 1892 г. общ. учр. губ.). გულ მოდგინეთ გადაიკითხე ეს დამატება და, თუ შუბლი არ შეგეჭმუხნოს, მწარე ფიქრებმა არ მოგიცვას, მაშინ შემაჩვენე, გამიწყერი, რომ ტყუილ უბრალოდ გულს გიტეხავ, სიხარულს გიშხამავ. შენი არ ვიცი და მე კი მწარე ფიქრებმა მომიცვეს.

მე ვფიქრობდი, წარმომადგენლობა იმითია კარგი, რომ აძლევს ხალხს საშუალებას პირდაპირ, ძალდაუტანებლივ, თავისუფლად გამოსთქვას თავისი გულის-ნადები, შეატყობინოს, ვისაც ჯერ არს, თავისი ჭირვარამი. მე მეგონა, წარმომადგენლობა დაფუძნებულია ხალხისადმი ნდობაზედ, მის კეთილ-გონიერებაზედ. რაღა გავაგრძელო, თავისუფლება და ნდობა მეგონა იმ ბოძებად, რომელზედაც მკვიდრად იგება ხალხის კეთილდღეობა. მეგონა, მაგრამ შემცდარი ვყოფილვარ. ბიუროკრატიას ჩემი „მეგონა“ არა სწამს. ის სხვანაირად ფიქრობს: „თავისუფლება და ნდობა ორივ მხრივ მჭრელი ხმალია. ხელში მისცე უთვალყუროდ გამოუცდელ ხალხს, ვაი თუ თავს რაიმე ზიანი უყოს, სჯობს ჯერ-ჯერობით ხმალი ცოტა დავაჩლუნგოთ და ზედამხედველის ხელმძღვანელობით ვახმარებინოთ“, ასე ფიქრობს ბიუროკრატია. ვერა, ვერ ჩავაგონეთ, რომ ძიძაობა არ გვინდა, ბავშვები არა ვართ, ჩვენ ჩვენ თავს უფრო კარგად მოვუვლით.

ასე, ჩემო მკითხველო, ჩვენ ისევ ბავშვები ვართ და საჭიროა უფროსების დარიგება თუ როგორ მოვიქცეთ, რომ არა ვიწყინოთ-რა.

უფროსის დარიგება არ არის. მაშ რა არის შემდეგი მუხლები წესდების დამატებისა. მუხ. 180. თავმჯდომარე მოვალეა კრების მუშაობა მის განკარგულებაში მყოფ საქმეებისა წესიერ განხილვისაკენ წაიყვანოს და წესიერად გადააწყვეტინოს საკითხები, ამ საქმეებთან დამოკიდებული ან მათ განხილვის დროს წამოყენებული“. „მუხ. 183. მსჯელობა, რომელიც დაშორდება საკითხს და საქმის არსებას; შესწორებულ უნდა იქმნას თავმჯდომარის მიერ, რომელიც, თუ დაშორება განმეორდა, ბოლოს უდებს თვით მსჯელობას და გადადის შემდეგ საგანზედ“. „მუხ. 185. ერთის ან რამდენიმე წევრის წინადადება, რომელსაც თავმჯდომარე დაინახავს კანონის დამარღვევლად ან კრების უფლების გარეშედ, არ შეიძლება გახდეს მსჯელობის საგნად“. „მუხ 189. კრებაზე დამსწრეთ უნდა დაიცვან წეს-რიგი, სიჩუმე, და მათ მოთხოვნაში უნდა ემორჩილებოდნენ უმალ თავმჯდომარის განკარგულებას“.

როდესაც ამ სტატიებს ვკითხულობდი, უნებურად მომაგონდა პეტრე დიდის დროს დაბეჭდილი წიგნი: „Юности честное зерцало“, სადაც ავტორი დარიგებას აძლევს ყმაწვილ კაცს, როგორ უნდა მოიქცეს კეთილშობილი ყმაწვილი საზოგადოებაში, და, სხვათა შორის, სწერს: „ხშირად ცხვირის დაცემინება, მოხოცვა და ხველება არ შეშვენის. როდესაც მიირთმევ კვერცხს, მოაჭერი ჯერ პური და ყური უგდე, რომ კვერცხიდან ცილა არ გადმოიქცეს, და საჩქაროდ მიირთვი. ნაჭუჭს კვერცხისას ნუ დაამტვრევ, და სანამ კვერცხს მიირთმევ, ნურას დალევ; სუფრა არ გათხვარო და თითები არ გაილოკო, შენ თეფშის გვერდზე ძვლების, პურის ნატეხებისა და სხვა ლობე არ გამართო. როდესაც ჭამას გაათავებ, ღმერთს მადლობა შესწირე, დაიბანე ხელები და სახე და პირი გამოირეცხე“.

მკითხველო, ურწმუნო თომა ვარ და რა ვქნა, რომ ვერ დამიჯერებია ბიუროკრატიის გულწრფელობა. ის რომ გულწრფელი იყოს, რათ მიუმატა წესდებას ყოფაქცევის წესები. ალბად, რაიმე აზრი ჰქონდა. მაინც, „ნეტარ არს მორწმუნე, თბილადა სცხოვრობს ქვეყანაზედ“.

ყვავი.

ერობის პროექტის შესამუშავებლად წარმომადგენლების არჩევა

(დასასრული *)

9. სოფლის საზოგადოებათა წარმომადგენლნი უნდა აარჩიონ სოფლის ყრილობებმა. მაზრის უფროსი ატყობინებს ამას ყველა სოფლის საზოგადოებას და წინადადებას აძლევს, მახლობელ მოხერხებულ დღეს არჩეულ იქნან წარმომადგენლნი. იმ შემთხვევაში, თუ რამდენმამე სოფლის ყრილობამ ერთი წარმომადგენელი უნდა აირჩიოს, მაზრის უფროსი გადასწყვეტს, რომელი სოფლის ყრილობები უნდა შეერთდნენ (აქ მხედველობაში მიღებული იქნება ერთვნება ან მეზობლობა) და რომელ სოფელში უნდა მოხდეს შეერთებული ყრილობა საზოგადოების. მამასახლისი იმ სოფლის საზოგადოების, სადაც შეერთებული ყრილობა მოხდება, თავმჯდომარედ იქნება ამ ყრილობის. წარმომადგენლის არჩევის შესახებ უნდა შესდგეს განაჩენი, რომელიც დაუყოვნებლივ გადაეცემა მაზრის უფროსს ანუ იმის მოადგილეს.

შენიშვნა: ყველა ჯგუფს (კერძო მესაკუთრეების, ქალაქის საზოგადოებების და სოფლის საზოგადოებებისას) შეუძლიან აირჩიონ წარმომადგენელი მხოლოდ თავის წრიდან და იმ პირისაგან, რომელთაც მათს რაიონში უკანასკნელი სამი წელიწადი უცხოვრია.

10. სამაზრო (საოლქო) საბჭოებში არჩეული წარმომადგენელნი თავს მოიყრიან გუბერნატორის მიერ დანიშნულს და გამოცხადებულს დღეს.

11. სამაზრო საბჭოების განსახილველ საგნებს ეკუთვნის:

1. შემოწმება მიწის მფლობელთა სიებისა და არჩეულ წარმომადგენლების უფლებებისა, და შევსება, შეძლებისამებრ, სიებისა იმ ცნობებით, რომელიც სწავლა-განათლების ცენზსა და რუსულის ენის ცოდნას შეეხება.

2. განხილვა იმ საკითხებისა, რომელიც შეეხება საერობო დაწესებულებათა შემოღებას; ამასთან საბჭომ თავისი აზრი უნდა გამოსთქვას:

ა). შესაძლოა თუ არა შემოღებულ იქმნას დროებით, ვიდრე რუსეთის ერობისთვის ახალი საყოველთაო დებულება იქმნება შემუშავებული, 1864 წლის დებულება საერობო დაწესებულებათა შესახებ; საჭიროა თუ არა, შეტანილ იქმნას ამ დებულებაში რაიმე ცვლილება ან დამატება, ადგილობრივ პირობათა მიხედვით, და თუ საჭიროა, სახელდობრ რა უნდა იქნას შეტანილი ან რა უნდა დაემატოს; საჭიროა თუ არა 1890 წლის რომელიმე დადგენილება; თუ საჭიროა — რომელი.

ბ) კრებებში მონაწილეობის მისაღებად და სამაზრო საერობო ხმოსნების ასარჩევად რანაირი სასადგილ-მამულო ცენზი უნდა დაწესდეს, როგორც მსხვილ, ისე წვრილ მიწათ-მფლობელთათვის (რა უნდა იქნას მხედველობაში მიღებული: დესეტინათა რაოდენობა, თუ ღირებულება უძრავ ქონებისა—ბაღებისა, წისქვილებისა და სხვათა); აგრეთვე რა ცენზი უნდა იყოს სასოფლო-სამეურნეო და სამრეწველო დაწესებულებისათვის (რა იქნას მხედველობაში მიღებული: წლიურ გაჭრობის რაოდენობა თუ სხვა რამე).

გ) თვითოეულ საარჩევნო ჯგუფიდან (კერძო მემამულეთა, ქალაქებისა და სოფლის საზოგადოებათაგან) რამდენი ხმოსანი უნდა იყოს სამაზრო საერობო კრებაში და აგრეთვე სამაზრო საერობო კრებამ თავის მხრივ რამდენი ხმოსანი უნდა აარჩიოს საგუბერნიო კრებაში მონაწილეობის მისაღებად.

ამ საგნებს გარდა საბჭოებს შეუძლიან განიხილონ სხვა საკითხებიც, რომელიც კრებაზე აღიძვრება და საერობო დაწესებულებათა შემოღებას შეეხება.

3. არჩევა თავის წრიდან წარმომადგენლებისა (რაოდენობა წარმომადგენლებისა იმ სიაში იქნება აღნიშნული, რომელიც ქვემოდ დაიბეჭდება) საგუბერნიო საბჭოების სხდომებში მონაწილეობის მისაღებად.

და 4. არჩევა ერთის წარმომადგენლისა ნამესტნიკის საბჭოში იმ კანონის პროექტის განსახილველად, რომელიც შეეხება ამიერ-კავკასიაში საერობო დაწესებულებათა შემოღებას.

12) სამაზრო საბჭოს დასრულებისას, ყველა ოქმები უნდა წარუდგინოს მაზრის უფროსს გუბერნატორის გადასაცემად.

13. პირველ ჯგუფის (მე-3 მუხლი, ამ წესდებისა) წინასწარ და საარჩევნო კრებების და აგრეთვე სამაზრო საბჭოების თავმჯდომარედ ტფილისის და ქუთაისის გუბერნიებში—ნდა იქნებიან მარშლები ანუ მათი მოადგილე. დანარჩენ ადგილებში კრებებს ხსნის მაზრის უფროსი და მერე წინადადებას აძლევს, რომ თავმჯდომარე აირჩიონ.

14. საგუბერნიო (საოლქო) საბჭოს წევრებად ითვლებიან სამაზრო საბჭოსაგან არჩეული წარმომადგენელნი, სახაზინო პალატის მმართველი, (ანუ მისი მოადგილე-რწმუნებული) მიწათ მოქმედებისა და საუფლისწულო უწყებათა წარმომადგენელნი და საგუბერნიო ქალაქის მოურავი.

15 საგუბერნიო საბჭოებს ხსნის გუბერნატორი ანუ მისი მოადგილე, თავმჯდომარეობს (ტფილისისა და ქუთაისის გუბერნიებში) გუბერნიის მარშალი, ანუ მისი მოადგილე. ხოლო თუ ესენი კრებებს ვერ დაესწრნენ, გუბერნატორის წინადადებით, კრება თავმჯდომარეს ირჩევს. კრება ირჩევს თავმჯდომარეს [კავკასიის დანარჩენ ადგილებშიაც.

შენიშვნა. თავმჯდომარის ამორჩევის შემდეგ გუბერნატორი აბარებს მას ყველა მასალას და საბჭო მსჯელობას იწყებს.

16) საგუბერნიო საბჭოს ევალება: 1) წარმომადგენლების მინდობილობათა განხილვა, 2) განხილვა სამაზრო საბჭოთა მოსაზრებებისა კავკასიაში საერობო მეურნეობის ორგანიზაციის შესახებ და თავისის აზრის გამოთქმა იმ საკითხების შესახებ, რომელნიც აღნიშნულ არიან მე 11 მუხლის მე-2 წ. 3. თავიანთ შორის არჩევა ერთის წარმომადგენლისა, რომელმაც მონაწილეობა უნდა მიიღოს ნამესტნიკის საბჭოში ამიერ-კავკასიაში ერობის შემოღების შესახებ საკითხის განხილვის დროს.

17, როცა საგუბერნიო (საოლქო) საბჭო საქმეს დაამთავრებს, სამაზრო საბჭოების მიერ შეკრებილი მასალები და საგუბერნიო საბჭოს ოქმები უნდა გადაეცეს გუბერნატორს (ოლქის უფროსს), რომელიც დაუყოვნებლივ წარუდგენს ნამესტნიკის კანცელარიას.

18) კრებებსა და საბჭოებში შემდეგ წესრიგით უნდა იხელმძღვანელონ!

იხ. „ცნ. ფურც.“, № 2880.

ამით უნდათ დაბრიყვონ ხალხი, რომ ვითომც ფედერალისტები იმასაც კი ეუბნებიან მუშა ხალხს: „სოციალიზმის განხორციელება სამერმისო საქმეა“, ახლა სოციალიზმს თავი დავანებოთ და სხვა რამეზე ვიზრუნოთო...

რა უნდა უპასუხოს ადამიანმა ისეთ ცილისმწამებლებს, რომელნიც ასე შეურაცხყოფენ და ფეხით თელავენ ადამიანის წმინდა რწმენას, რომელთაც დაუკარგავთ ყოველივე პატივისცემა ადამიანისადმი?!

დავუბრუნოთ მათ გათქვეფებით მათივე „მოგზაური“-ს სიტყვები: „ოი უვიცნო და საბრალონო! თუ ზემოხსენებული მსჯელობა გონების სისუსტით მოგდით, მეტად შესაბრალისნი ხართ, მაგრამ თუ ამ ჭორებს განზრახ თხზავთ, მეტად საზიზღარი რამ ყოფილხართ!“.

**

მეორე სადავო საგანი, რომლის წინააღმდეგ თავს ამტვრევენ მესამე-დასელები, არის სასოფლო, საგლეხო საქმე. მესამე-დასელები აუმხედრდნენ ფედერალისტებს იმიტომ, რომ ფედერალისტები მოითხოვენ მიწის სოციალიზაციას. მაგრამ ჯერ ვნახოთ, რას თხოულობენ სოფელში თვითონ მესამე-დასელები. მათის შეხედულობით მთელი კაცობრიობა უნდა გაიყოს ორ ნაწილად—ერთის მხრით მესაკუთრენი, მეორეს მხრით საკუთრებას მოკლებული პროლეტარიატი. სოციალიზმი არის მოძღვრება მხოლოდ პროლეტარიატისა და ისეთს მუშა ხალხს, როგორიც არის გლეხი, ხელოსანი, წვრილი მრეწველი, არ შეუძლია სოციალიზმის განხორციელება, რადგან სოციალიზმი არის კერძო საკუთრების მოსპობა და კერძო საკუთრების მოსპობაში დაინტერესებულია ის კლასი, რომელიც მოკლებულია საკუთრებას და არც ძალუძს შეიძინოს; ეს კლასია პროლეტარიატი. „წვრილი ბურჟუაზია“ (ასე ეძახიან მესამე-დასელები გლეხებს, ხელოსნებს) კი მესაკუთრეთა კლასია, მისი ცხოვრება ერთიანად კერძო საკუთრებაზეა აგებული და მაშასადამე მისი კლასობრივი ინტერესია, ეს საკუთრება გაამრავლოს, გაადიდოს.

მესამე-დასელების აზრი აშკარაა: გლეხს არ შეუძლიან სოციალიზმს მიემხროს, სოციალიზმი განახორციელოს, რადგან გლეხი საკუთრების (მიწის) პატრონია, თუმცა ამ საკუთრებას თვითონ ამუშავებს, საკუთარის ოფლით ანაყოფიერებს და ეს საკუთრება იმდენი აქვს, რომ არ ეყოფის. გლეხი მესაკუთრე წვრილი ბურჟუაზიაა და სანამ იგი არ დაჰკარგავს საკუთრებას—მიწას, არ შეიქნება პროლეტარი, მანამდის ვერ იქნება სოციალიზმის განმახორციელებელი. სოციალიზმის განსახორციელებლად საჭიროა პროლეტარები და რაც მეტი იქნება პროლეტარი, იმდენად მალე განხორციელდება სოციალიზმი. მესამე დასელების რწმენით, ცხოვრება წინ მიდის ამის, რადგან პროლეტარების გამრავლება აუცილებელი სტიქიური კანონია. მთელი საკუთრება ქვეყანაზე, როგორც ქალაქებში, ისე სოფელში, საწარმოო იარაღი, მანქანები, მიწა, სხვა და სხვა მასალები გადადის სულ მცირე და მცირე რიცხვის ხელში, დანარჩენი კაცობრიობა კი ხდება პროლეტარად, რომელსაც არავითარი საკუთრება არა აქვს და შეუძლია იცხოვროს მხოლოდ თავის შრომის გაქირავებით. ამრიგად სოფელში მთელი მიწა-წყალი შეიქნება სულ რამდენიმე კაცის საკუთრება, დღევანდელი გლეხკაცობა დაჰკარგავს სრულიად მიწას და შეიქნება პროლეტარი.

ასეთია განვითარების გზა, მესამე-დასელების შეხედულებით. ეს გზა აუცილებლივ უნდა გაიაროს გლეხკაცობამ, რომ შეითვისოს და განახორციელოს სოციალიზმი. ამგვარის პროგრამით მივიდნენ მესამე დასელები სოფელში, იმუშავეს, მაგრამ, რასაკვირველია, სავსებით არ გამოუმჟღავნებიათ თავისი პროგრამა. სოფელში გლეხის უმთავრეს, უპირველეს საჭიროებას შეადგენს უმიწობა, გლეხი ყველაზე მეტად იმით არის დაჩაგრული, რომ მიწა არა აქვს, იძულებულია სხვის მიწაზე იმუშავოს და თავისი ნაშრომი სხვას გაუყოს და გაუნაწილოს. უდიდესი უსამართლობა გლეხისათვის ის არის, რომ უნდა იმუშავოს და მიწა კი არა აქვს სამუდამონო, რომ მიწა, წყარო ცხოვრებისა, რამდენიმე კაცის ხელშია, რომელნიც თვითონ არ მუშაობენ და არასოდეს აკეთებენ. „მიწა იმის უნდა იყოს, ვინც თვითონ მუშაობს მიწაზე“, გაიძახიან გლეხები, ამას თხოულობენ გლეხები. მერე რა პასუხი გასცეს მესამე-დასელებმა გლეხთა მოთხოვნილებას? რადგან საჭირო ნაჭრებს, სასაღელო ფულების დაბრუნებას და საიჯარო ფასის შემცირებას დაჰპირდნენ მხოლოდ. მერე ეს დააკმაყოფილებს გლეხებს? არა და არა! ამაში ღრმად დარწმუნებულნი არიან თვითონ მესამედასელები.

მაგრამ აქეთკენ არაა მიმართული დღეს მათი უმთავრესი ყურადღება. ისინი დღეს უფრო დაინტერესებულნი არიან პოლიტიკური რეფორმით. გლეხების დღევანდელ მოძრაობაში ისინი უპირველესად ხედავენ ბრძოლას თანამედროვე ბიუროკრატიულ რეჟიმის წინააღმდეგ. „გლეხების მოძრაობა მიმართულია დღევანდელ საზოგადოებრივ წყობილების წინააღმდეგ; გლეხები თხოულობენ ბატონ-ყმურ ურთიერთობის ნაშთის სრულიად გაუქმებას; ეს წყობილება ხელს უშლიდა და აბრკოლებდა ქვეყნის ეკონომიურ წარმატებას, საწარმოო ძალთა სრულს განვითარებასაო“. დღეს გლეხკაცობამ უნდა მოიპოვოს მოქალაქეობრივი თავისუფლებაო...

მაშასადამე მესამე-დასელებს შეუძლებლად მიაჩნიათ დღეს დაეხმარონ გლეხების უმთავრეს საჭიროებას უმიწობას. მათ უნდათ მხოლოდ მოქალაქობრივი თავისუფლების შემწეობით ხელი შეუწყონ საწარმოო ძალთა განვითარებას, მიწის თავისუფალ მოძრაობას, კაპიტალის კონცენტრაციის და პროლეტარიზაციის თავისუფალ პროცესს, ე. ი. მათ უნდათ ისეთი თავისუფალი წყობილება, რომლის დროსაც დაუბრკოლებლივ ვითარდება კაპიტალისტური მრეწველობა.

ბ. სანოდიანი გულახდილად ამბობს „მოგზაურის“ მე-56 №-ში: ჩვენ სულით და გულით მომხრე ვართ იმ ზომების, რომელიც არ ეწინააღმდეგება რა პროლეტარიატის ინტერესებს, აუმჯობესებს გლეხ-კაცის და წვრილ ბურჟუაზიის მდგომარეობას, ეადვილებს მას ცხოვრებას: „ასეთ ზომებს წარმოადგენს: არა პირდაპირი გადასახადის მოსპობა, პროგრესიული, შემოსავლის კვალობაზე გადასახადის დაარსება და სხვ.“ ამასთან ერთად ვიბრძვით და ვთხოულობთ „დაბეჩავებულ ხალხის გონებრივ ამაღლებას, ბავშვების უსასყიდლოდ სწავლას, მათ საზოგადოების ხარჯზე აღზრდას, ვთხოულობთ, რომ ღარიბ ხალხს შეეძლოს უსასყიდლოდ ექიმობა და სასამართლოში მისი ინტერესების დამცველად უსასყიდლო ვექილის ყოლა“.

ყველაფერი ეს, რასაკვირველია, კარგია. ძალიან კარგია გლეხისათვის მუქთი ადვოკატი, მაგრამ ნუ თუ ეს დააკმაყოფილებს გლეხს? სად არის მიწა, მიწა, ურომლისოდ მუშა გლეხს ისე არ შეუძლია ცხოვრება, როგორც თევზს უწყლოდ? თამამად შეგვიძლია განვიმეოროთ თვითონ მესამე დასელების სიტყვები, რომ მათ ყველგან აშკარად არ უწარმოებიათ თავისი პოლიტიკა, აშკარად არ უჩვენებიათ თავისი სახე. აშკარად არ უჩვენებიათ თავისი სახე სოფელშიაც...

**

მესამე დასელები ამყარებენ თავის იმედებს მხოლოდ საკუთრებას მოკლებულ პროლეტარიატზე, მარტო ამ კლასს შეუძლია სოციალიზმის განხორციელებაო.

ფედერალისტების შეხედულობა კი სულ სხვა ნაირია ამ საგნის შესახებ. მათ სხვა საზომი აქვთ კლასებად დაყოფისათვის. ფედერალისტები ამბობენ: ერთს კლასს, მუშათა კლასს შეადგენს ისინი, ვინც ცხოვრობენ საკუთარის შრომით, არ არიან სხვისი ნაშრომის მიმთვისებელნი და მჩაგვრელნი, მეორე კლასს, კაპიტალისტების და ექსპლოატატორების კლასს შეადგენენ ისინი, ვინც სხვისი ნაოფლარით ცხოვრობენ, სხვისი შრომის ნაყოფს ითვისებენ, სხვას ძარცვავენ და ჩაგრავენ. პირველ კლასს ეკუთვნიან როგორც პროლეტარები, აგრეთვე ის გლეხები, რომელთაც თუმცა მიწა აქვთ, მაგრამ ამ მიწაზე თვითონ მუშაობენ, თავის ოფლით რწყავენ და თავის სისხლით ანაყოფიერებენ ამ მიწას. სოციალიზმი შეუძლია შეითვისოს და განახორციელოს მთელს მუშა ხალხს—პროლეტარ მუშებს და მიწის მუშა გლეხებს.

ამას უნდა დავუმატოთ, რომ სასოფლო მეურნეობაში არ ხდება ის, რაც ხდება ქალაქის წარმოებაში, ინდუსტრიაში, არ ხდება წვრილ მესაკუთრის მოსპობა, არ ხდება უმრავლესობის გაპროლეტარება, როგორც ეს შეცდომით ჰგონიათ მესამე დასელებს. ამიტომ სოფელში საჭიროა სხვა საშუალება, სხვა გზა სოციალიზმის განსახორციელებლად. საჭიროა, რომ მიწა დღესვე შეიქნეს საზოგადო საკუთრება, რომ მიწით სარგებლობა შეეძლოს იმას, ვინც თვითონ მუშაობს მიწაზე. ამასთანვე უნდა ვეცადოთ კოოპერაციების (ამხანაგობათა) შემწეობით მივახვედროთ მიწის მუშები ერთად დაამუშაონ მიწა და ერთად გაიყონ მიწის ნაწარმოები.

ამ საშუალებას, მიწის სოციალიზაციას და კოოპერაციებს, ემხრობიან დღეს ევროპის თითქმის ყველა მუშათა პარტიები.

ეს ორი მუხლი—ავტონომია და მიწის სოციალიზაცია არის უმთავრესი სადავო საგანი დღეს მესამე-დასელთა და ფედერალისტებს შორის; ამ მუხლების გამო ავრცელებენ მესამე-დასელები ყოველგვარ ცილის-წამებას ფედერალისტების შესახებ და არავითარ საშუალებას არ ერიდებიან, რომ ხელი შეუშალონ მათ აზრების გავრცელებას. მაგრამ ამაოდ და ფუჭი ყველა მათი ცდა და ცილის-წამება, ვერავინ და ვერაფერი ვერ უარჰყოფს იმას, რასაც თვითონ ცხოვრება თხოულობს: რაც უნდა ბევრი იყვირონ ჩვენმა მესამე-დასელებმა, მიწის მუშა გლეხობა მაინც მოითხოვს მიწის გასაზოგადოებრივებას და ამის განხორციელება სულ ახლო მომავლის საქმეა, და ამით დაედება მტკიცე საძირკველი სოციალიზმის განხორციელებას...

ხიტუე.

1. წარმომადგენლებისა, თავმჯდომარეთა და მდივნების არჩევნები ისეთი წესით უნდა მოხდეს, როგორც თვითონ კრებას უნდა.

2. წარმომადგენლობისა, ან თავმჯდომარის არჩევამდე, კრება ირჩევს მდივნებს, რომელთაც უნდა აწარმოონ კრების ოქმები.

3. კრების ოქმებს უეჭველად ხელი უნდა მოაწერონ თავმჯდომარემ, მდივნებმა და კრების იმ წევრთ, ვისაც ხელის მოწერა სურს.

4. კრებებისა და საბჭოს ყველა წევრს თანასწორი უფლება აქვთ და შეუძლიათ სრულიად თავისუფლად ილაპარაკონ და აზრის გამოთქმის დროს არავითარ ფორმას არ დაერიდონ.

5. ყველას უფლება აქვს დაესწროს კრებებისა და საბჭოების სხდომებს, მხოლოდ კამათში მონაწილეობის მიღება არ შეუძლია.

6) საარჩევნო კრებისა და საბჭოს თავმჯდომარენი მოვალენი არიან იზრუნონ წეს-რიგზე, ამისთვის მათ შეუძლიათ, ისარგებლონ იმ უფლებებით, რომელნიც აღნიშნულ არიან 179—191 მუხ. მე-II ტ. საგ, დაწ.

7) საარჩევნო კრებები და საბჭოები კანონიერია, რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

8) კრების გათავების შემდეგ, საარჩევნო კრებებისა და სამაზრო საბჭოს მასალები და ოქმები დაუყოვნებლივ იგზავნება გუბერნატორთან საგუბერნიო (საოლქო) საბჭოსათვის.

9) ადგილობრივ ენებზე დაწერილი და საბჭოში წარდგენილი მოსაზრებანი და სხვ. რუსულადაც უნდა იყვნენ გადმოთარგმნილი.

10) თუ ვინიცობაა რაიმე შემთხვევისა გამო 15 აგვისტომდე და 1 სექტემბრამდე საგუბერნიო საბჭოების კრებები არ შესდგა, კრება შეიძლება მხოლოდ ორის კვირით გადაიდოს.

დამატება. რამდენი უნდა იყოს წარმომადგენელი სამაზრო (საოლქო) და საგუბერნიო საბჭოებში: *).

მაზრები:	რამდენი უნდა წარმომადგენლები. სამაზრო საბჭოებში. საადგ.-მამ. მესაკუთრეთაგ.	მამ. საზოგადოებათაგან.	ქალაქ-დაბებისაგან.	გლეხთაგან.	სულ.	საგუბერნიო საბჭოებში.
ტფილისის გუბერნიისათვის.						
ტფილისის მაზრა	9	8	7	17	41	8
ახალქალაქისა	3	4	2	13	20	4
ახალციხისა	6	2	3	9	20	4
ბორჩალოს	10	15	—	14	39	8
გორის	10	15	—	13	40	8
დუშეთის	9	6	2	13	30	6
სიღნაღის	4	6	2	13	25	5
თელავის	6	10	2	18	31	6
თიანეთის	4	4	—	16	24	5
						54
ქუთაისის გუბერნიისთვის.						
ქუთაისის მაზრა	6	8	4	13	31	6
შორაპნის	4	12	—	14	30	6
რაჭის	3	6	—	11	20	5
ოზურგეთის	6	12	2	13	33	7
ლეჩხუმის	6	18	—	12	36	7
სენაკის	6	18	3*)	11	38	8
ზუგდიდის	4	12	2**)	18	36	7
						46
ბათუმის ოლქისთვის.						
ბათუმის მაზრა	9		5	9	23	5
ართვინისა	9		2	9	20	4
						9
სოხუმის ოლქისთვის.						
სოხუმის ოლქი	10		3	12	25	—

---

*) მოგვყავს ცნობები მხოლოდ ტფილისის და ქუთაისის გუბერნიებისა და ბათუმის და სოხუმის ოლქების შესახებ. რედ.

*) ფოთისთვის.

**) ერთი ზუგდიდისთვის, ერთიც—რედუტ-კალესთვის.

რუსეთის ქრონიკა

მოსკოვის გრადონაჩალნიკის გრაფ შუვალოვის მკვლელის კულიკოვსკის საქმის განაჩენი სამხედრო სასამართლოს მიერ გამოცხადებულ იქმნა ხალხის დაუსწრებლად. გაზეთების სიტყვით, საქმის გარჩევის დროს მხოლოდ „რუსეთის დეპეშათა სააგენტო“-ს წარმომადგენელს მიეცა დასწრების ნება, პრესსის წარმომადგენლებს არა თუ დასწრების ნება არ მიეცათ, სასამართლოს მდივანს განაჩენის შინაარსის გადაცემაზედაც უარი განუცხადებია. („ს. ო.“).

ძმა ძმისთვისაა — ამ დღისთვისაო. ნიკოლოოზის რკინის გზის თუჯის ქარხნის მუშები შეკრებილან ქარხანაში 26 ივლისს და ერთხმად დაუდგენიათ, რომ 29 ივლისის დღიური ფასი მუშაობისა გადასცონ პუტილოვის ქარხნის მუშათა სასარგებლოდ და შემდეგშიაც შეძლების და გვარად აღმოუჩინონ ხოლმე შემწეობა გაჭირვებაში ჩავარდნილ თავიანთ მოძმე-ამხანაგებს. („ნ. ვ.“).

ძველებური წესი მოწაფეთა დასჯისა სასწავლებლებში. კრონშტადტის ფერშლის სკოლის უფროსს ზედამხედველს საკუთარ ძალიან უცემია ამ სკოლის მოწაფის გერჟბილცოვისთვის. გამოძიებას აღმოუჩენია, რომ თუმცა მოწაფე ჯიუტის ხასიათისა ყოფილა და არ შეუსრულებია რამდენჯერმე გამეორებული მოთხოვნილება ფერშლისა და ამისათვის დაუმსახურებია ეს სასჯელი, მაგრამ ზედამხედველი მაინც დამნაშავეთ უცვნიათ და მიუსჯიათ ერთი თვით დატუსაღება ჰაუპტვახტში და სრულიად გადაყენება ზედამხედველობის თანამდებობიდან. („ნ. ჟიზნ.“).

იაპონის ჯარის კაცთა საქმის გარჩევა სასამართლოში. 26 ივლისს პეტერბურგის სამხედრო სასამართლოში გაარჩიეს საქმე ორის იაპონელ სალდათისა, იასუტარო კიცუმოტოსა და მაგასაპური აკიტასი, რომელთაც ბრალდებოდათ მთავრობის ბრძანების განზრახ დაუმორჩილებლობა და წინააღმდეგობის გაწევა. ეს ტყვე იაპონელები, როგორც ჩვენს გაზეთშიაც იყო მოხსენებული, ირიცხებოდნენ ნოვგოროდის გუბერნიის სვირის ქვეითა ჯარის პოლკში და 29 მაისს აბანოდან გამოსვლის დროს ფელდფებლის ბრძანების წინააღმდეგ ჩამორჩნენ რუსს სალდათებს და ცალკე მიდიოდნენ როტაში. ამის გამო ამათსა და რუსს სალდათებს შორის მოხდა მცირე შეტაკება. სასამართლომ კიცუმოტოს ორის წლით და აკიტოს—8 თვით დაპატიმრება გადაუწყვიტა. („ს. ო.“).

ფლოტის აფიცრების რიცხვის შემცირება. საზღვაო სამინისტროში განზრახულია აფიცერთა რიცხვის შემცირება, რადგან ეს რიცხვი დიდად აღემატება იმას, რაც საჭიროა ეხლანდელ ფლოტისათვის. ამას გარდა მიზეზად ასახელებენ იმასაც, რომ მოკლე დროში ახალ რეფორმებს მოელიან ფლოტის მოსამსახურეთა შესახებ. ზოგი კაპიტნები 1 რანგისა კიდეც დაუთხოვნიათ და სათადარიგოდ ჩაურიცხავთ. ამასთან გადაუწყვეტიათ, რომ ის აფიცრები, რომელნიც ფლოტში ირიცხებიან, მაგრამ სხვა უწყებებშიაც უჭირავთ რაიმე თანამდებობა, უნდა გადავიდნენ იმ უწყების სამსახურში. ამისთანა აფიცერიც ბევრი ყოფილა. („ს. ო.“).

მოურავი, მებატონის მკვლელი. პეტერბურგის ოლქის სასამართლოში მომავალ სექტემბერს გაარჩევს საქმე ფინლიანდელის, კურმალაინენისა, რომელსაც ბრალდება ჩორნაია რეჩკას მდიდარ მემამულე ქალის პანფილოვის მოკვლა. კურმალაინენი წინად ყოფილა ბუხჰალტერის თანაშემწედ და ბოლო დროს პანფილოვის მოურავად იმყოფებოდა. („ნ. ვ.“).

პოლიტიკური საქმე. პეტერბურგის სამხედრო სასამართლოში ირჩევა პოლიტიკური საქმე გერმანიის ქვეშევრდომის ჰეისინგის, (21 წლისა), მოქალაქეების დაშკინისა (17 წლისა), ბედბიაკოვისა (31 წლისა) და ონეჟის პოლკის სალდათის ვლასოვისა (25 წლის). ამათ ჰბრალდებათ მონაწილეობა იმ საზოგადოებაში, რომელსაც აზრადა აქვს რუსეთის იმპერიაში არსებულ სახელმწიფო წეს-წყობილების დამხობა. ჰეისინგს, სხვათა შორის, ბრალდება რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის გამოცემათა ბეჭდვა, შენახვა და ხალხში გავრცელება. („რ. ს.“).

წერილი რედაქციის მიმართ

I

ბატონო რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ, თქვენის პატივცემულ გაზეთის საშუალებით აცნობოთ საზოგადოებას, რომ მას შემდეგ, რაც 30 ივნისს სოფელ ძვილეთში (გორის მაზრა) უცნობ შეიარაღებულმა კაცებმა იარაღი წაართვეს აზნაურ-ტატიშვილებს, მე ჩემის სახლობით ვცხოვრობ ტფილისში და აქამდის არ ვიცოდი, რა მოხდა ჩვენს სოფელში. ამ დღეებში ერთის გლეხ-კაცისაგან გავიგე, რომ სოფელში ჩაუყენებიათ ორმოცდა ათი ყაზახ-რუსი და სამი საერობო დარაჯი. ის გარემოება კი, რომ ყაზახების უფროსი თავის შვილით დაუსახლებიათ ჩვენს სახლში, ძალიან მიკვირს. ვთხოვ ჩვენი სოფლის აზნაურებს, შემატყობინონ ვინ გაბატონდა ჩემს სახლში და ჩვენ დაუკითხავად ჩაიდინა ეს საქმე. ამასთან ვაცხადებ, რომ არც მე და არც ჩემს დედ-მამას ჩვენ თავდებზე არავისთან არ გვიჩივლია.

სტუდენტი ანდრო ტატიშვილი

II

ბატონო რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ თქვენის პატივცემულ გაზეთის საშუალებით გამოაცხადოთ, რომ ჩვენ, სოფ. ენისლის მცხოვრებნი, წელს 15 აგვისტოს მარიამობას აღარ ვდღესასწაულობთ. ეს დღესასწაული ჩვენ, სოფ. ენისლის გლეხ-კაცობას, დღევანდლამდის ჩვეულებადა გვქონდა: სახლში რომ კაპეიკი არა გვქონიყო, ვალს ვიღებდით და იმითი დიდ წვეულებას ვმართავდით ხოლმე და მეორე, მესამე დღესკი ზოგიერთის ცოლ-შვილი მშიერი დაიარებოდა. ამ მიზეზით ვაუწყებთ საზოგადოებას და ნათესავთ, რომ ჩვენ მარიამობას ხარჯს აღარ ვამზადებთ.

მცხოვრებთა მინდობილებით **ვ. ბებრიშვილი.**

ღამის დეპეშები

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან“

4 აგვისტო.

ხიტიაზა, 1 აგვისტო. იაპონელებმა გაილაშქრეს ნანჩენზის მხრიდან ჩვენის ერთის წინა რაზმის წინააღმდეგ, მაგრამ სროლით უკან დაახევინეს მათ.

პორტ-სმუტი, 4 აგვისტო. გამოქვეყნდა ოფიციალური ცნობა, რომ რწმუნებულებს დღეს თათბირი ჰქონდათ მეცხრე მუხლზე და, რადგანაც ვერ შეთანხმდნენ, გადასწყვიტეს უთანხმოება შეიტანონ ოქმში და შემდეგ მუხლის განხილვას შეუდგნენ.

პორტ-სმუტი. მეათე მუხლის ძალით რუსეთმა უნდა გადასცეს იაპონიას ნეიტრალურ პორტებში მდგომი გემები, მეთერთმეტე მუხლი შეეხება რუსეთის საზღვაო ძალის განსაზღვრას შორეულ-აღმოსავლეთში მეთორმეტე მუხლით-კი იაპონელებს ნება აქვთ თევზაობისა რუსების წყლებში ვლადივასტოკიდან ბერინგოვის სრუტემდე.

ბერლინი, 4 აგვისტო. „ანცაიგერ“-ი იუწყება, იაპონიის დელეგატებს სასტიკს საიდუმლოებას ქვეშ ჰქონდათ პორტ-სმუტის თათბირის დაწვრილებითი ამბები, რადგანაც, პირობები რომ გამოქვეყნებულიყო, იაპონიის ხალხზე ცუდ შთაბეჭდილებას მოახდენდა მათი ზომიერება და პრესსა, აგიტაციის საშუალებით, ხელს შეუშლიდა კონფერენციის მუშაობას. სატოს სიტყვით მეხუთე მუხლის შესახებ არც ისე დიდი უთანხმოება მომხდარა, რასაც შეუძლია ხელი შეუშალოს ზავის ჩამოგდებასო.

პორტ-სმუტი, 4 აგვისტო. ოფიციალური ცნობით დღეს სხდომას ჰქონდათ მეათე და მეთერთმეტე მუხლების შესახებ რადგანაც მეათეს შესახებ ვერ შეთანხმდნენ, ამიტომ იგი გადადებულ იქნა შემდეგისათვის მეთერთმეტეს განხილვა ხვალაც გასტანს. ბუნებრივად შემდეგი პირობები მიაჩნიათ: იაპონიისთვის სახალინის დათმობა, ისე კია, რომ მას ნება არ ექნება სამხედრო მიზნისთვის გამოიყენოს იგი, ორივე ქვეყანას ერთნაირი უფლება უნდა ჰქონდეთ თევზაობისა და ვაჭრობისა კუნძულზე, იაპონიამ უარი უნდა სთქვას კონტრიბუციაზე, მას დაეთმობა იჯარით პორტ-არტური და ლიაოდუნი და ჩინეთის გზა და რუსეთმა უნდა გადაუხადოს ასი ათასი ტყვეს სარჩენად გაწეული ხარჯი. რუსები სცნობენ, რომ კუნძულს მათთვინ არ აქვს იმდენი მნიშვნელობა, იაპონელებისთვის კი აუცილებელი საჭიროებას შეადგენს; მაგრამ, რუსების აზრით, შეუძლებელია მტკიცე ზავის ჩამოგდება, თუ იაპონიის ხელში გადავა კუნძული სულ რამდენიმე მილის მანძილზე რუსეთის ნაპირიდან და მას მიეცემა საშუალება ტუმენზე გადასვლისა.

ტოკიო, 4 აგვისტო. იომა აუწყებს იმპერატორს, გენერლების სურვილი აქვთ დაამარცხონ მტერი და ითხოვენ უფრო გამოსადეგი პირობებით ჩამოვარდეს ზავი.

ვილნო, 4 აგვისტო. იზრაელ პერსინს, რომელმაც დვინსკის ბოქაულ კურდიანდსკის მოკვლა განიზრახა, ჩამოხრჩობა მიუსაჯეს.

პეტერბურგი. ოფიციალური. იაპონიასთან ომის მიერ გამოწვეულ ხარჯის დასაფარავად უმაღლესად სასურველად იქნა ცნობილი გამოცეს ახალი შინაგანი 5% სესხი. ფინანსთა სამინისტროს განკარგულებისამებრ სესხს გაანაწილებენ სახელმწიფო, ვოლგა-კამისის, პეტერბურგის საერთაშორისო და სხვა ბანკები.

3 აგვისტო.

სპეციალური

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

პეტერბურგი, 5 აგვისტო. სამოქალაქო დებულების შემდგენელი კომისია 1906 წ. 1 იანვრისთვის დაასრულებს მუშაობას. პროექტი შეიცავს 2640 მუხლს. მეტანილია ახალი კანონები სყიდვა-გაყიდვისა, მწვალებელთა დაქორწინებისა და განქორწინებულ მეუღლეების ხელმეორედ დაქორწინების შესახებ.

ფინანსთა სამინისტრომ საბირჟო კომიტეტებს, ვაჭართა სამმართველოებს და [illegible] აზრის გამოსათქმელად სამუშაო დროის მოწესრიგების შესახებ ახალ პროექტს; ეს პროექტი შეეხება აგრეთვე სავაჭრო-სამრეწველო დაწესებულებებში მოსამსახურეების კვირა-უქმეებში დასვენებას. ამას გარდა კანონ-პროექტი შეიცავს დებას, რომელმაც უნდა მოაწესრიგოს ადგილისა და მოსამსახურეთა განწყობილების შესახებ.

სახალხო განათლების სამინისტროს განზრახვა აქვს სავაჭრო სასწავლებლებთან ერთად რეფორმა მოახდინოს საქალებო სასწავლებლებშიაც: შემოღებულ იქნება სავაჭრო სასწავლებლებთან პედაგოგიური კლასები და ქალების სამასწავლებლო სემინარიები დაარსდება.

გზათა სამინისტროს შუამდგომლობს მოუკლოდ ოდესის, რიგის, კამისა და ბილაოს გემების პატრონებისაგან, ნავთ-ნავსადგურებში ზღვათასნთა სიეზდის კამართვის შესახებ. გოდგის აუზის ზღვაოსნებს პროექტი შეუდგენიათ მომავალ სიეზდის დებულებისა.

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“

5 აგვისტო

პეტერბურგი. ოფიციალური ცნობები არ მოსულა შორეულ აღმოსავლეთიდან 4 აგვისტოს.

პორტ-სმუტი, 4 აგვისტო. დღემდე საბოლოოდ მიიღეს მხოლოდ სამი მუხლი, შესახებ იაპონიის პროტექტორატისა კორეიაში, მანჯურიის გაწმენდისა და რუსეთის საიჯარო უფლებებისა ლიაოდუნის ნახევარ-კუნძულზე. ოფიციალურ წრეებში ეშინიათ აუცილებელ განხეთქილებისა, როგორც ხმებია, ზოგიერთ სახელმწიფოს. მათ რიცხვში შეერთებულ შტატებს განზრახვა აქვთ, გავლენა იქონიონ იაპონიაზე, რათა მან დაუთმოს სამხედრო ხარჯის საკითხში. მეორე მხრივ, ინგლისა ვითომც აქეზებს იაპონიას, უკანასკნელმა მოითხოვოს ნეიტრალურ წყლებში დარჩენილ რუსის გემების ჩაბარება.

ლონდონი, 5 აგვისტო. „დეილი ნიუს“-ი მეთაურ წერილში ამბობს, ომის განმავლობაში არ მომხდარა ისეთი რომ, რასაც რუსეთის მიერ ხარჯის ანაზღაურება მოჰყვესო. მანჯურიის არმია, მართალია, ხშირად მარცხდებოდა, მაგრამ ყოველთვის შეუპოვარად იბრძოდა, არასოდეს არ ჩაბარებია და არ არევია დავთარი. ეს არმია ისევ ისეთ სასტიკ ძალას წარმოადგენს და მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა გადაიხადოს რუსეთმა კონტრიბუცია, თუ იაპონიის ჯარები ურალს გადავლენ და ფლოტი ბალტიის ზღვას ამოჰყოფს თავსო. ჩვენთვის ძალიან სასურველი იქნება, იაპონია რომ უარს იტყოდეს იმისთანა მოთხოვნაზე, რომელიც ეწინააღმდეგება მებრძოლ მხარეთა მდგომარეობასო.

პეტერბურგი. ტფილისის გუბერნატორი დათხოვნილ იქმნა სამსახურიდან.

ბრიუსელი. აბრეკებმა ორი ათას მანეთად გამოისყიდეს მათ მიერ დაჭერილი და ორ კვირას განმავლობაში დატუსაღებული ეკსპლოატანტები ინჟინერი მაზდაკო და დაბრანე ოხრენკო.

ნიუ-იორკი. დაინდაგიდან მდინარეში გადავარდა კონსტანტინიდან მომავალი სწრაფი მატარებელი. ამბობენ 160 კაცი დაიღუპაო.

ვენეცია. ჩრდილოეთის მთავრობამ გადასწყვიტა დაარსოს პარლამენტი, რომელიც, სუვერენის სახელით, დეკემბერში დაიწყებს მოქმედებას.

რედაქტორ-გამომცემელი **ალ. ბ. ჯაბადარი**

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის საკრედიტო
საზოგადოების გამგეობა

აცხადებს მესხებელთა საყურადღებოდ, რომ რწმუნებულთა მორიგ კრების 1905 წლის 19 აპრილის დადგენილებით დამტკიცებულ იქმნა მოხსენება ზედამხედველ კომიტეტის და გამგეობის შეერთებულ კრებისა. **ანტონ სოლომონის ძის ყორღანოვის სახელობაზე მესხებელთა შვილებისთვის სტიპენდიების დაწესების შესახებ** შეერთებულმა კრებამ დაადგინა შემდეგი:

1. დაწესდეს სტიპენდია ან. ს. ყორღანოვის სახელობაზე;
2. ამისთვის ყოველ წლივ შეტანილ უნდა იქმნას ხოლმე საზოგადოების ხარჯთ-აღრიცხვაში ორმოცორმოცი თუმანი;
3. სტიპენდია უნდა დაენიშნოს უმთავრესად საზოგადოების ღარიბებს მესხებელთა შვილებს, რომელნიც სწავლობენ ქალაქ ტფილისის ვაჟთა და ქალთა საშუალო სასწავლებლებში.
4. სტიპენდიანტების არჩევა მიენდოს ზედამხედველ კომიტეტის და გამგეობის შეერთებულ კრებას.
5. იმისი გადაწყვეტა—სტიპენდია ერთ მოსწავლეს მიეცეს თუ თანხა განაწილებულ იქნეს რამდენსამე კაცს შორის, მიენდოს ყოველ თვითეულ შემთხვევაში შეერთებულ კრებას.

იმათ, ვისაც ჰსურთ ისარგებლონ სტიპენდიით, უნდა მიმართონ წერილობითის განცხადებით ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების გამგეობას 1905 წლის პირველ სექტემბრამდე. (2—6.—2)

ტფილისში დაარსდა სპეციალური შრომის მოყვარულთა არტელი. მიიღებს კოტლონი, სამჭედლო და სასლესრო სამუშაოებს. საქმებს პირნათლად და კარგად აკეთებს ადრესი: ელისაბედის ქ. ს. № 190, ოქრუევისა. (30—22)

სიბრძნე-სიცრუე
ახალი გამოცემა
იყიდება ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში.

ბუხჰალტერი-სპეციალისტი
(წელიწადი მესამე)

ამზადებს წელს ბევრად ვრცელ პროგრამით როგორც ვაჟებს, ისე ქალებს, თეორიულად და პრაქტიკულად, 1) ორმაგ იტალიანურ და მარტივ ბუხჰალტერიასა, 2) საზოგადო სავაჭროსა, 3) ბანკისას 4) კომერციულ არითმეტიკასა (საშუალო კომერც. სასწ. კურსისა), 5) ფინანსიურ გამოანგარიშებასა, 6) არითმეტიკას საანგარიშო ჩოთქით, 7) კომერციულ კორესპონდენციასა, 8) ვაჭრობის ისტორიასა, 9) ვაჭრობის უფლებასა და ვექსილის კანონებისა.

(ბანკის ბუხჰალტერია და ვაჭრობის ისტორია მსურველთათვის).

სწავლა ყოველ დღე, საღამოს 5-დან 7 საათამდე. სწავლა ოთხ თვეს გასტანს. სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატი მიეცემათ. ფასი მთელი კურსისა 60 მანათი. სწავლა დაიწყება ენკენისთვის 10-ს 1905 წ.

ადრესი: ტფილისი, **ალ. ზ. საათაშვილს**, მეორე თუმანოვის ქუჩა, სახლი 17 (კუკიაში), მე-9 ნაწილში. პირადად მოსალაპარაკებლად ყოველ დღე, საღამოს 4-დან 8 ს-დის, კვირა-უქმეობით კი—დილის 9-დან 2 საათამდის.

მსმენელთ წელს გავაცნობ აგრეთვე სხვა საბუხჰალტერიო სისტემებსაც.

ვამზადებ ზემო-აღნიშნულ საგნებში აგრეთვე იმათ, რომელთაც საღამოს 7-დან 8 საათამდის შეეძლებათ სწავლა და, ამასთანავე, თუ ბუხჰალტერიის შესასწავლად დასჭირდებათ, საზოგადო არითმეტიკასა და რუსულ ენაშიაც. სწავლა გასტანს რვა თვეს. სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატი მიეცემათ.

პროგრამა კურსებისა მსურველთ ეძლევათ და ეგზავნებათ უფასოდ.

(14—8) ალ. ზ. სააათაშვილი.

„ცოდნა“ ქართული წიგნის მაღაზია

ტფილისი, ქვაშვეთის ქუჩა, არჯევანიძის სახლი (ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ).

იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები და სკოლებში სახმარებელი სახელმძღვანელოები.

მიზანი „ცოდნის“ მაღაზიისა არის გავრცელება ხალხში და საზოგადოებაში გამოსადეგ, სასარგებლო და ყველასთვის ხელ-მისაწდომ წიგნებისა. **მსურველთ** წიგნები გაეგზავნებათ ფას დადებითაც.

იყიდება **დარბაზის მოხართავათ ქართველი მწერლების დიდი სურათები** 30 კ. 50 კ.

ადრესი: Тифлисъ, книжный магазинъ „ЦОДНА“.

(წდ.) წიგნის მაღაზიის გამგე **სოსიკო მერკვილაძე.**

ქუთაისის სათავადაზნაურო სადგილ-მამულო ბანკის გამგეობა საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამა 1905 წლის ივლისის ოციდან ტფილისში მუდმივად იცხოვრებს ამა ბანკის დირექტორი, დამფასებელ კომისიის წევრი და მამულების გამგე.

ყოველისავე საქმის წარმოება ტფილისის გუბერნიაში სოფლის და ქალაქების დაგირავებულ, თუ დასაგირავებელ მამულების შესახებ, სახელდობრ: სესხის გაცემის თხოვნების მიღება, დოკუმენტების განხილვა და წესიერად გამოწყობა, დაფასება მამულებისა, ანგარიშის გასწორება გამგეობისაგან სესხის გადაწყვეტის შემდეგ, სავალდებულო გადასახადების მესესხებელთაგან მიღება, ვადამდის სესხის მოსპობა, ჩვეულებრივი საჯარო ვაჭრობა იმ მამულებზედ, რომლის სავალდებულო გადასახადები არ იქმნება შემოტანილი, ბანკის მამულების მართვა-გამგეობა, მათი იჯარის გაცემის და გაყიდვის თაობაზედ მოლაპარაკება და დამტკიცება მყიდველის სახელზედ, მოწყობილი იქნება ტფილისს, ქუთაისის ბანკის დირექტორის გ. ნ. აბულაძის სადგომზედ, ოლგას ქუჩაზე № 4/ა, კნიაზინა დიასამიძის სახლში. ტელეფონი № 145. (წ.)

✦ კბილებს ✦

ვიღებ, პლომბს ვუკეთებ, ვასუფთავებ, ვსვამ ხელოვნურ კბილებს და ვაშორებ ცუდ სუნს. გ. მ. იოხველი. მიხეილის ქ., № 108. გერმანელთა ტაძრის პირდაპირ. ხელ-მოკლეებს იაფად. (30—18)

ბებია ქალი

სოფიო ილიას ასული გელბორდტ ლოკში

გადავიდა ხაზინის (კაზნაჩეისკის) ქუჩა, სახ. № 7 კნ. თუმანოვისა, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. (თვ.—255—17)

ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ

КОМПАНІИ ЗИНГЕРЪ

Необходимы для домашняго употребленія. Образцовы въ конструкціи и исполненіи. Продаются только въ магаз. Комп. Зингеръ.

Отпускъ машинъ съ платежемъ **отъ 1 рубля въ недѣлю.**

Безплатное обученіе шитью и моднымъ художественнымъ вышивкамъ.

Остерегайтесь поддѣлокъ!

Ручныя машины съ высокимъ рукавомъ во всѣхъ нашихъ магазинахъ отъ 25 руб.

Болѣе 1200 собственныхъ магазиновъ по всей Россіи!

Швейныя машины Компанія Зингеръ
Магазинная вывѣска
Рисунокъ утв. Отд. пром. и торг. М. Фин.

The Singer Manfg. Co. Trade Mark
фабричное клеймо которымъ снабжены машины.

საკერავი მაშინები ზინგერის ამხანაგობისა

იყიდება მხოლოდ ამხანაგობის საკუთარ მაღაზიებში. ამხანაგობას 1200-ზე მეტი მაღაზია აქვს რუსეთის სხვა-და-სხვა ქალაქში. მაღაზიები გაიგება ზედწარწერით რომელზედაც გამოხატულია ასო „ზ“. ხატი დამტკიცებულია ფინანსთა სამინისტროს სამრეწ. და სავაჭრო განყოფილების მიერ. გაუფრთხილდით, არ მოგატყუონ! ყიდვა მაშინისა შეიძლება ნისიად, და ფულის ნაწილ ნაწილ შემოტანით, კვირაში თითო მანეთიდან. (25—13).